

Καλαρρυτιώτικα Νέα

ΔΗΜΗΝΙΑΔΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΥ ΣΥΝΑΕΣΜΟΥ ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΝ "Η ΠΙΝΔΟΣ" ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1991 * ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 32 * ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1985 Δ/ΝΣΗ: ΛΑΜΠΟΒΙΤΙΑΔΗ 3 Τ.Κ. 453 33 — ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΧΡΟΝΙΑΡΕΣ ΜΕΡΕΣ

Χ Ρ Ο Ν Ι Α Π Ο Λ Λ Α

Καινούργιος χρόνος ανατέλλει για μια άλλη φορά στην αέναη ροή του χρόνου. 1991. Δηλαδή 1991 χρόνια απ' τη γέννηση του Χριστού μας. Επάνω στον καμβά των αιώνων, που ο κάθε χρόνος δεν είναι παρά ένα τετραγώνκι, κυλά η παρουσία του στο Ιστορικό γίνεσθαι. Είναι ο δρόμος, όπου πορεύεται η ανθρωπότητα και όταν διαθέτει φωτισμένους, ψυχικά και πνευματικά καλλιεργημένους ηγέτες, τότε έχουμε ανάπτυξη του πολιτισμού, της ποιότητας ζωής και της ποιότητας ανθρώπου.

Στυλοβάτης των ηθικών αξιών, που άξιοι του ονόματος Άνθρωποι (καλά διαβάσατε με άλφα κεφαλαίο) με παγκόσμια ακτινοβολία ανέδειξε το χωριό μας, το Ιστορικό αρχοντοχώρι Καλαρρύτες, είναι ο ιστορικός, ο πρώτος στην Ελλάδα, Πατριωτικός Σύνδεσμος Καλαρρυτιών «Η ΠΙΝΔΟΣ».

Αυτή την ώρα υπάρχουν και άλλοι σύλλογοι Καλαρρυτιωτών και σε άλλες πόλεις της χώρας.

Ο πολιτιστικός περίγυρος των Καλαρρυτιών είναι πάρα πολύ μεγάλος και πολύπλευρος. Εμείς με ανύπαρκτα υλικά μέσα βρισκόμαστε στο πρώτο βήμα. Έχουμε συνείδηση της θέσης μας. Αλλά πορευόμαστε με πάθος, θέληση, γνώση και θυσίες. Ο δρόμος μας μέσα στο χρόνο είναι μακρύς, ανηφορικός και δύσβατος.

Δε συζητάμε ερήμην της πραγματικότητας.

Με τη βοήθεια του Θεού και τη συνδρομή μας αποκτήσαμε στα Γιάννινα το Πνευματικό μας Κέντρο. Δηλαδή έχουμε δική μας στέγη. Μας λείπουν πολλά για την υποδομή του. Έτσι βρισκόμαστε στην ανάγκη να απευθύνουμε θερμή παράκληση στους αγαπητούς Καλαρρυτιώτες, όπου γης, και τους πολυπληθείς φίλους του κεφαλοχωριού μας να συνδράμουν οικονομικά την προσπάθειά μας, το μόχθο μας, για να μορφοποιήσουμε στην πόλη των Ιωαννίνων ένα

φιασμένον καιρού μας θα κρατήσουμε γνήσια την Ελληνική μας φυσιογνωμία και ταυτότητα. Αυτή είναι η φωνή της αιώνιας Ελλάδος, που ακούγεται από τα βάθη των αιώνων και κρατήθηκε ζωντανή με ποτάμια αίμα στο βασανισμένο τόπο μας.

Δεν ζητάμε επιστροφή, αλλά πορεία προς το φως, την αλήθεια, τη δημιουργία, τον πολιτισμό στα πλαίσια των διαχρονικών αξιών, που διαμόρφωσαν οι αιώνες στον τόπο μας με

πανανθρώπινη ακτινοβολία. Όχι πορεία στον γκρεμό, αλλά άνοδος στην αλήθεια στο φως, στο Θεό!

Εξαντλήθηκαν τα όρια των δοκιμών της καταστροφής και του ολέθρου, καιρός να εγκαταλείψουμε τη γιδοστράτα των αρνήσεων των αξιών. Η λύτρωση είναι μια όμορφη και ευφρόσυνη κατάσταση που παίρνει το πραγματικό της σχήμα και νόημα, αν είναι πραγματική, δηλαδή αν είναι

έργα και όχι λόγια. Φτάνουν: οι φόβοι, οι απελπισίες, οι καταστροφές, οι πόλεμοι. Προσευχόμαστε για φως, ελπίδες, χαρά, δημιουργίες, προκοπές στον τόπο μας και σε όλον τον κόσμο.

Με την ανατολή του νέου χρόνου ευχόμαστε σ' όλους σας: υγεία, χαρά, δουλειά, ευτυχία και όπως σωστά έλεγαν οι πατεράδες μας «παν το ποθούμενον». Καλή χρονιά.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Όταν έχουμε ένα αγαθό δεν του αναγνωρίζουμε την αξία. Το εκτιμούμε όταν το χάσουμε. Βασικό αγαθό της ζωής μας είναι η υγεία. Γι' αυτό σωστά έλεγαν οι παλιοί: «Υγεία με κάνει και χαίρομαι, υγεία και καμαρώνω». Υγεία είναι η φυσιολογική κατάσταση του οργανισμού μας, του σώματός μας (ως ύλη και ψυχή). Αυτό μας φέρνει μια ανεπίτρεστη ευτυχία: την ευεξία, τη χαρά, την ευφροσύνη.

Το αγαθό εδώ είναι μια παρουσία στον καθένα μας εκτεθειμένο σε χίλιους δυο κινδύνους: Μόλυνση περιβάλλοντος, ασθένειες, αναπηρίες κ.ά. Επομένως είναι ανάγκη, παραμένει αίτημα, είναι γεγονός να προστατευθεί η υγεία τόσο ατομικά, όσο και κοινωνικά. Έτσι θα έχουμε χαρά, που τόσο διψάμε όλοι μας.

Η χαρά, η συναισθηματική κατάσταση έντονης ευαρέσκειας, κοντεύει να γίνει στην εποχή μας άπιαστο πουλί, κενή λέξη με τυπικό σχήμα και χωρίς το ανάλογο εννοιολογικό περιεχόμενο στο βιωματικό χώρο. Συχνά ακούμε από άνθρωπο: «Είμαι μια χαρά» και βρίσκεται σε κακό χάλι. Ή ακόμα δύσκολα λέμε «χαρά Θεού» π.χ. για μια μέρα με νέφος. Τέλος το «μετά

Εμείς και ο τόπος μας

ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑ

Γράφει ο ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ (τ. Λυκειάρχης)

χαράς» ακούγεται τυπικά, δηλαδή με την ευχαρίστησή μας, ενώ διαθέτουμε έντονη δυσaréσκεια για κάτι.

Πηγή της χαράς είναι ο εσωτερικός μας κόσμος, η ψυχή μας, που σκιάζεται στην εποχή μας από δυσάρεστες εξωτερικές εμπειρίες. Στην αρχή υποφέρουμε, πονοκεφαλούμε, χάνουμε το κέφι μας. Εδώ δεν χρειάζεται παθητική αντιμετώπιση του πράγματος, αλλά δυναμική.

Πρώτα να ανιχνεύσουμε την αιτία, που μπορεί να είμαστε εμείς οι ίδιοι, η ανεπάρκειά μας. Σ' αυτή την περίπτωση αν έγινε σωστή η επισήμανση αρχίζει η πρώτη εξόρμηση. Φτάνουμε στο κατώφλι, στα άδυτα του εγώ μας, που πασχίζει όχι να αποθαρρυνθεί, αλλά να αγωνιστεί. Τα ψυχικά τραύματα, απαιτούν ψυχική αντιμετώπιση και αυτή γίνεται σύμφωνα με την ορθοδοξία μας με την εξομολόγηση.

Πολλές φορές η αιτία του ψυχικού τραυματισμού είναι κάτι έξω από μας π.χ. οι συνάνθρωποί μας. Εδώ στην περίπτωση, που τα πράγματα είναι έτσι, η χριστιανική αγάπη και η συγχώρηση είναι τα πρώτα σωστά μας βήματα. Όταν όμως θίγεται η αξιοπρέπειά μας εδώ τον λόγο έχει η δικαιοσύνη.

Όλα τα παραπάνω προϋποθέτουν πίστη στο Θεό, λογική, ελευθερία και αξιοπρέπεια. Σε πόσους ανθρώπους συναντάμε αυτές τις πραγματικότητες; Την απάντηση την αφήνω να τη δώσει ο καθένας ελεύθερα ευσυνείδητα και τίμια. Γεγονός παραμένει ότι ο άνθρωπος του καιρού μας παραμένει απροσανατόλιστος και ζει σε μια ρευστή και συγκεχυμένη κατάσταση. Φυσικά αυτό μορφοποιεί την τραγικότητα στις ημέρες μας.

Έτσι με ταραγμένες από τις συνθήκες της ζωής ώρες, δύσκολα γελάνε τα χείλη μας και το πρόσω-

πό μας είναι συχνά συννεφιασμένο. Αυτή τη διαπίστωσή μας την κάνουν και οι συνάνθρωποί μας, οι γνωστοί μας, οι φίλοι μας, όταν ανταλλάσουμε την καλημέρα στο δρόμο και μας λένε: «Τί έχεις; Τί σου συμβαίνει; Δεν μπορεί κάτι έχεις».

Τότε μας μπαίνουν ψύλλοι στ' αυτιά και με προσεκτική σκέψη διαπιστώνουμε το μέγεθος της τραγικότητας, που ζούμε. Τότε έχουμε απόλυτη ή σχετική συναίσθηση της θέσης μας και ζούμε το δράμα μας.

Πρέπει να αλλάξουμε χώρο. Από το χώρο της αταξίας να πορευθούμε στο χώρο της εσωτερικής τάξης. Η αντίδραση πρέπει να είναι άμεση, με βούληση και δύναμη. Ο γιατρός της ψυχής είναι ο εξομολόγος και ο καθένας γνωρίζει το δρόμο του προς την ευκλεία.

Το θέμα είναι τεράστιο, πραγματικό, τραγικό και καταδυναστεύει πλείστους όσους στον καιρό μας. Τολμήσαμε λίγες νύξεις να κάνουμε με σκοπό ο καθένας αναγνώστης να ακούσει τουλάχιστον τον καλό λόγο για υγεία και χαρά, που εύχομαι σ' όλους τον καινούργιο χρόνο.

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Η ΑΝΙΚΗΤΗ ΕΛΠΙΔΑ

Η Μήτραινα

Ανήμερα τα Φώτα, το δειλινό της παραμονής του Αγίου Ιωάννου, η Μήτραινα, όπως όλες τις παραμονές του, έφαγε μία παχειά και μεγάλη κότα, από τις δέκα δώδεκα κοτούλες, που είχε, την εξεμάτισε, την εμάθησε και την έβαλε να βράσει. Εσυνήγαγε το σπιτοκάλυβό της, έστρωσε στη γωνία να ντυριόταν της μάλλινα στρωσίδια, έδεσε τη σκύλα και περιμένει, όπως όλες τις παραμονές, να έρθει ο ξενιτεμένος της ο Γιάννης, ξημερώνοντας του Αγίου Ιωάννου.

Αυτή η ιστορία εξακολουθούσε χρόνια τώρα. Ήταν ακόμη νέα η Μήτραινα, όταν χήρα ξεκίνησε το μοναχικό της το Γιάννη για την έρημη ξενιτιά. Δεν είχαν ακόμη άσπρη τρίχα στα κατάμαυρα μαλλιά της, όταν τον φίλησε για ύστερη φορά και τον είδε ψηλά από τη ραχούλα με δακρυόπνοια μάτια να χάνεται στο μένος του δρόμου και να γίνεται άφαντος.

Χρόνια και χρόνια από τότε η δόλια Μήτραινα περνούσε τη ζωή της μονάχη στο σπιτοκάλυβό της, έχοντας για μόνη συντροφιά τους τέσσερους τοίχους, το εικόνισμα, τη γωνιά, μια γίδα, μια γάτα και καμιά δεκαριά κοτούλες μ' ένα όμορφο πετεινό, που της χρησίμευε κάθε πρωί, σαν ρολόγι, να την ξυπνά, για ν' ανάβει τη φωτιά της και ν' αρχινά το εργοχείρδο της. Ρόκα ή πλέξιμο ή μάλωμα, όσπου να φωτίσει καλά, για να πάει στη δουλειά της.

Τα νιάτα της του χωριού πήγαιναν και έρχονταν στην ξενιτιά, ποιά σε τρία, ποιά σε τέσσερα και ποιά σε πέντε χρόνια το βαρύ βαρύ, αλλά ο Γιάννης της Μήτραινας ούτε φαινόταν, ούτε ακουόταν πουθενά!

Όλος ο κόσμος τον θεωρούσε χαμένο και ο προσετός του χωριού τον ξεγύριζε από το δεπότερι του, για να μην πληρώνη η κακομοίρα η Μήτραινα τους φόρους του.

Και όμως η Μήτραινα έσχιζε τα ρούχα της, άμα έμαθε, ότι της έγραψε ο προσετός το παιδί της και πήγε στο σπίτι του να παρασυνεί.

— Ακούς εκεί, έλεγε βγαίνοντας από τον προσετό, να μου ορθήσει το παιδί μου! Τί τον μέλει αυτόν, σαν πληρώνω εγώ;

Είχε πάντα την καρδιά

της γεμάτη ελπίδα και της φαινόταν, ότι το παιδί της είναι γερό και καλά, ότι κέρδιζε χρήματα με το σωρό και ότι βρίσκεται στο δρόμο να έρχεται. Ζούσε η καμμένη με το εργατικό, πότε στ' αμπελία και πότε στα χωράφια χωριανών της, και ενώ όλος ο κόσμος την συμπονέει, αυτή δεν το έβλεπε κάτω, αλλά απολο-

Καλαρύτες — Χειμώνας 1991. Ανοίγοντας το δρόμο αλλά... φροντίζοντας και το ζόκι. (Φωτ. Γεωργ. Παπαγεωργίου)

γίγταν με θυμό:

— Μη σας πέρασε η ιδέα, ότι χάθηκε το παιδί μου και δε θα μου 'ρθή; αυτό ζει και βασίλει, δόξα σοι ο Θεός! Έτσι μου το λέει η ελπίδα, πόχω μέσα στην καρδιά μου!

Και όλος ο κόσμος άνδρες και γυναίκες, την ψυχονούσαν την καμμένη τη Μήτραινα και έλεγαν μέσα τους:

— Ο Θεός να της αυξάνει την ελπίδα της ορφανής!

Κάθε δειλινό, χειμώνα καλοκαίρι, όταν έτρεμε ο ήλιος να δύσει, άφηνε την εργασία της και γνέθοντας πήγαινε ψηλά στη ραχούλα, στα αγνάτια του χωριού. Εκεί καθόταν και αγνάτευε το δρόμο, ως μια ώρα μακριά—όσο έκοβε το μάτι της— και με ανίκητη ελπίδα ακολουθούσε τους διαβάτες, που έρχονταν και μονολογούσε:

— Να! αυτός είναι! Αυτός ο καβαλάρης! Κοίτα πως τρέχει το μουλάρι του! Καλώς ώρισε, παιδί μου!

Και ξεφώνιζε και άνοιγε την αγκαλιά της με άφατη χαρά και ροβολούσε δύο τρία βήματα, αλλά ο καβα-

λάρης εκείνος δεν ήταν ο Γιάννης της Μήτραινας, ούτε καν χωριανός της, γιατί άμα πλησίαζε προς το χωριό, έπαιρνε τον άλλο το δρόμο τραβώντας για ξένο χωριό.

Και η Μήτραινα χαρωπή χαρωπή έπαιρνε κοντά με το βλέμμα της άλλον καβαλάρη διαβάτη για το Γιάννη της, όσο που και

μην έχει άλλη δουλειά, παρά να πάει μόνο στην εκκλησία.

Τόσοι Αι-Γιάννηδες πέρρασαν καρτέρι και καρτέρι, που μπορούσαν να κάμουν ακέριο μήνα και ο Γιάννης της Μήτραινας δε φαινόταν! Αλλά η Μήτραινα δεν αστελιζόταν, πάντα περιμένε!

Ο ερχομός του Γιάννη

Όταν έβρασε εκείνη την παραμονή καλά η κότα, είχε δύσει ο ήλιος. Τότε η Μήτραινα την έβγαλε από τη φωτιά, την απέθεσε ψηλά και ύστερα έκαμε το σταυρό της μπρος στο εικόνισμα, παρακαλώντας την Παναγία και τον Αι-Γιάννη να της φέρουν το παιδί της γερό και καλά από τα ξένα. Χάλασε και σκέπασε τη φωτιά, έσβησε το λυχναρί και πλάγιασε να κοιμηθεί, γιατί ήταν περασμένη η ώρα.

Το βαθύ πρωί, νύχτα ακόμη, πριν λαλήσουν οι πετεινοί, άμα άκουσε το σήμαντρο της εκκλησίας σηκώθηκε, νάρθηκε, άναψε το καντήλι στο εικόνισμα, έκανε το σταυρό της και άναψε τη φωτιά.

Έφτιασε τρία τέσσερα κεριά, γέμισε το ροζ της λάδι, πήρε το πρόσφορό της και κίνησε για την εκκλησία.

Ξεκινώντας έκλεισε πίσω της την πόρτα μόνο με το μάνταλο, για να μπορέσει να μπει μέσα μονάχο του το ξενιτεμένο της παιδί. Ήταν τόσο βέβαιη, ότι θα ερχόταν χωρίς άλλο ο Γιάννης της εκείνο το πρωί!

Στην εκκλησία κάθισε από την αρχή της λειτουργίας έως το τέλος, και όπως συνήθιζε πάντα, πήγε στην πύλη του ιερού πρώτη πρώτη, για να πάρει αντίδωρο πρωύτερα από όλο το άλλο το χωριό και να πάει γρήγορα στο σπίτι της, να δεχτεί το παιδί της, που

ερχόταν από την ξενιτιά! Έτσι έκανε πάντα, και ο παπάς, που ήξερε αυτή την αδυναμία της, της έδινε αντίδωρο πρώτα από όλους και αυτή παίρνοντας το αντίδωρο βγήκε τρεχάτη από την εκκλησία κρατώντας στο χέρι το αδειανό ροζ και τράβηξε ίσια για το σπιτοκάλυβό της.

Δεν είχε φρέζε καλά, όταν γύριζε, και η συννεφιά η βαρεία, που κρεμόταν

στον αιθέρα, έκανε τον ουρανό μαύρο και φοβερό. Ο άνεμος φυσούσε δυνατά και η Μήτραινα έτρεχε γρήγορα πατώντας, όπως τύχαινε μέσα στις λάσπες, για να φθάσει το γρηγορότερο στο σπιτοκάλυβό της και να σφίξει στην αγκαλιά το παιδί της.

Μπαίνοντας στην αυλή κοίταξε ολόγυρα, για να ιδεί αν είναι κανένα μουλάρι και μη βλέποντας τίποτε απόθεσε κάπου το ροζ της, βγήκε στο δρόμο και τράβηξε ίσια κατά τ' αγνάτια. Και άμα έφθασε στη μεριά, που είχε χωριστεί με το Γιάννη της, φώναξε με μεγάλη φωνή:

— Γιάννη η η Γιάννη! ούουου!

— Ορίστε ε ε! απάντησε μία φωνή από μακριά.

— Χτύπα γρήγορα, παιδάκι μου, γιατί σ' έφαγε το κρόι! του είπε η Μήτραινα.

Σε λίγο το ποδοβολητό του μουλαριού ακουόταν ξεστερότερα, αλλά η Μήτραινα δεν το κουνούσε από εκείνη τη μεριά. Τον περιέμενε εκεί το Γιάννη της, έως που ήρθε.

— Παιδάκι μου! Ψυχούλα μου!

— Μανούλα μου!

— Ποιός σου επήρε τα συχαρίκια και βγήκες τέτοιαν ώρα εδώ να με καρτερείς;

— Η ελπίδα μου, ψυχούλα μου! Η ελπίδα μου, που φώλιαζε μέσα εδώ στην καρδιά μου βαθιά!

Ο Γιάννης κατέβηκε από το μουλάρι, η Μήτραινα άνοιξε την αγκαλιά και μάνα και παιδί έγιναν ένα από το σφιγταγκάλισμα. Εκεί στην ίδια τη μεριά, που αγκαλιάστηκαν και φιλήθηκαν μάνα και παιδί το μικρό το αγκάλιασμα και το φίλημα του χωρισμού εδώ και τόσα χρόνια, εκεί στην ίδια τη μεριά πάλι μάνα και παιδί ξανααγκαλιάζονταν το χαρμόσυνο φίλημα και αγκάλιασμα του ερχομού!

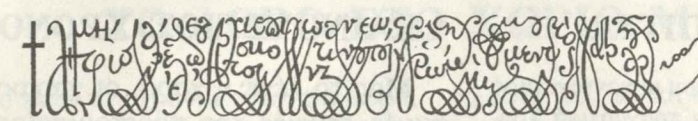
Και έτσι αγκαλιασμένοι έφθασαν στο σπιτοκάλυβό. Μία βαρεία τουφεκιά έπεσε στον αυλόγυρο της Μήτραινας, που βρόντησε όλο το χωριό.

Η χαρά της Μήτραινας ούτε γράφεται ούτε λέγεται!

Πρώτη φορά, απ' ότου ξενιτεύτηκε ο Γιάννης, θροναζόταν η χαρά στο ταπεινό σπιτοκάλυβό της Μήτραινας!

«Διηγήματα της Ξενιτιάς» Χρήστος Χρηστοβασιλειάδης

ΓΡΑΦΟΥΝ ΓΙΑ ΤΑ ΠΕΝΤΑΧΡΟΝΑ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΜΑΣ

Τῷ Ἑλλογιμωτάτῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ Γ. Θεοχάρει, τέκνῳ τῆς ἡμῶν Μετρίότητος ἐν Κυρίῳ ἀγαπητῷ, χάριν καὶ εἰρήνην παρὰ Θεοῦ.

Ἀσμένως ἐπληροφόρηθην ἐκ τοῦ ἀπὸ ἰ' λήγοντος μηνὸς γράμματος τῆς ὑμετέρας ἀγαπητῆς ἡμῖν Ἑλλογιμότητος περὶ τῆς συμπληρώσεως πέντε, ἐτῶν ζωῆς καὶ προσφορᾶς τῆς ἐγκρίτου ἐφημερίδος ὑμῶν «Καλαρρυτιώτικα Νέα».

Συγχαίροντες τῇ ὑμετέρᾳ Ἑλλογιμότητι καὶ τοῖς ἐκλεκτοῖς συνεργάταις αὐτῆς ἐπὶ τῷ σταθμῷ τούτῳ ἐν τῇ ζωῇ τῆς ἐφημερίδος ὑμῶν, εὐχόμεθα μακρόν τὸν θῶρον καὶ τὴν προσφορὰν αὐτῆς τῷ εὐσεβεῖ λαῷ τοῦ Καλαρρυτῶν καὶ εὐρύτερον καὶ ἀπονέμοντες ὑμῖν δόλοισιν τὴν πατρικὴν καὶ Πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐλογίαν ἐπικαλούμεθα ἐπὶ τὴν ὑμετέραν Ἑλλογιμότητα καὶ ἐπὶ πάντας τὴν χάριν καὶ τὸ ἀπειρον ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

Ἐξῆς Νοεμβρίου 1991.
Ἡ ἀγάπη καὶ ἡ εὐχὴ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ὁ ἀμερικῆς ἱακώβου

Ἀθήνα, 22.11.1990

Αγαπητέ κ. Θεοχάρη,
Σας ευχαριστώ που δεν παραλείπετε να μου στέλνετε τα «Καλαρρυτιώτικα Νέα». Είναι μια αξιόλογη προσπάθεια ν' ανεβάσετε το πολιτιστικό επίπεδο του ανθρωπίνου τους κοινωνού, παρεμβάλλοντας διαρκώς ανάμεσα στην τοπική και την άλλη επίκαιρη ύλη κείμενα λογοτεχνικά ή δημοσιεύματα σχετικά με την τέχνη και παρακινώντας έτσι τον απληροφόρητο αναγνώστη να ενδιαφερθεί για τον πνευματικό και καλλιτεχνικό τομέα, ώστε ν' αποκτήσει καλύτερη καλλιέργεια. Με τη συμπλήρωση πέντε χρόνων εκδοτικής ζωής, εύχομαι να συνεχίσετε μ' επιτυχία για πολλά ακόμη χρόνια την προσπάθειά σας.

Με τους χαιρετισμούς μου
ΚΩΣΤΑΣ
ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ
Καθηγητής Πανεπιστημίου
Ποιητής

Ἀθήνα 4.12.1990

Αγαπητέ κ. Θεοχάρη,
Έλαβα την επιστολή σας της 10.11.1990, διάβασα όσα μου γράφετε και σας απαντώ. Οι κρίσεις μου για τα «Καλαρρυτιώτικα Νέα» είναι ευνοϊκές: πρόκειται για μια ευπρόσκλητη καλλογραφμένη και καλοτυπωμένη επαρχιακή εφημερίδα, που φανερώνει τη μεγάλη αγάπη των συντακτών της για τη γενέτειρά τους. Όσο για τη συνεργασία μου τη σχετική με τους Καλαρρυτίτες, αυτή δυστυχώς δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί για δυο λόγους: γιατί δεν δημοσιεύουν παρά κείμενα σχε-

τα γυρίσματα των στίχων και να με προσυλλάξετε από ...δολοφονικά τυπογραφικά λάθη. Δεν πειράζει, φαντάζομαι, που είναι ξαναδημοσιευμένα. Τα προτίμησα από άλλα, επειδή τα βρίσκω πιο κατάλληλα για τα «Καλαρρυτιώτικα Νέα».

Με τους χαιρετισμούς μου
ΚΩΣΤΑΣ

ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ
Καθηγητής Πανεπιστημίου
Ποιητής

Ἀθήνα 7.12.1990

Αγαπητέ κ. Θεοχάρη,

Πήρα το τελευταίο τεύχος της εφημερίδας Οκτωβρίου του αρχιοποχωριού «Καλαρρυτιών», που πάντα διαβάζω μ' ενδιαφέρον. Ευχαριστώ το Διοικητικό Συμβούλιο και ειδικότερα το Λυκειαρχή κύριο Ιωάννη Γ. Θεοχάρη, για την αποστολή του φύλλου και τους ευνοϊκούς πρόκειται για μια ενδιαφέροντα και προσηγμένη ύλη του, που τιμά τους ίδιους και την ιδιαίτερη πατρίδα.

Επειδή είμαι δέκτης πολλών επαρχιακών εφημερίδων και περιοδικών, σίγουρα μπορώ να πω πως τα «Καλαρρυτιώτικα Νέα» βρίσκονται στην πρώτη γραμμή των επαρχιακών τύπων. Με την ιστορία, την ποιότητα, την πεζογραφία,

και γιατί δεν γνωρίζω—όσο κι αν πολύ θα το επιθυμούσα— το ωραίο και σημαντικό χωριό σας.

Με πολλούς φιλικούς χαιρετισμούς
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
ΣΑΧΙΝΗΣ
Ακαδημαϊκός

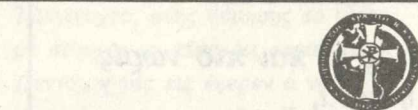
Ἀθήνα 7.12.1990

Αγαπητέ κ. Θεοχάρη,

Πήρα το τελευταίο τεύχος της εφημερίδας Οκτωβρίου του αρχιοποχωριού «Καλαρρυτιών», που πάντα διαβάζω μ' ενδιαφέρον.

Ευχαριστώ το Διοικητικό Συμβούλιο και ειδικότερα το Λυκειαρχή κύριο Ιωάννη Γ. Θεοχάρη, για την αποστολή του φύλλου και τους ευνοϊκούς πρόκειται για μια ενδιαφέροντα και προσηγμένη ύλη του, που τιμά τους ίδιους και την ιδιαίτερη πατρίδα.

Επειδή είμαι δέκτης πολλών επαρχιακών εφημερίδων και περιοδικών, σίγουρα μπορώ να πω πως τα «Καλαρρυτιώτικα Νέα» βρίσκονται στην πρώτη γραμμή των επαρχιακών τύπων. Με την ιστορία, την ποιότητα, την πεζογραφία,

GREEK ORTHODOX ARCHDIOCESE OF NORTH AND SOUTH AMERICA
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΒΟΡΕΙΩΣ ΚΑΙ ΝΟΤΙΩΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ
10 EAST 78th STREET, NEW YORK, N.Y. 10021 • TEL. (212) 570-3500 • CABLE: ARCHGREEK, NEW YORK

17 Δεκεμβρίου 1990

Κυρ. Ἰωάννη Θεοχάρη
Λυκειαρχῆν
Δωδωνῆς 21
Ἰωάννινα 45221

Ἀγαπητέ κ. Θεοχάρη,

Βρίσκω ἄξιο πολλῆς προσοχῆς τὸ φύλλο τῶν «Καλαρρυτιώτικων Νέων», πού εἶχατε τὴν καλωσύνη νά μοῦ στείλετε. Εἶναι ἐνδιαφέροντα ὅλα τὰ ἔθρα, πού ἀφοροῦν τὴν ἰδιαίτερη πατρίδα σας, καί πῶς πολὺ—ὅσα περὶ καί ποιήματα—ζωντανεύουν τὸ πνεῦμα τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940.

Σὰς συγχαίρω θερμά γιὰ τὸν πλοῦτο τῶν πατριωτικῶν συναισθημάτων σας καί γιὰ τὸ ἄδραστο νὰ ἀγωνίζεσθε γιὰ τὴν διάσωση τοῦ πολιτιστικοῦ θησαυροῦ τῆς γενετῆράς στήν ἐπαρχία.

Ἐγχομαι δ' Κύριος πού στή Βηθλεὲμ ἐφόρεσε ἄρκα ἀνθρωπίνην γιὰ τὴν σωτηρία μας νὰ σὰς παραστέκῃ καί νὰ σὰς ἐνίσχῃ ὥστε νὰ συνεχίσετε μὲ ἐπιτυχία τὴν ἀποστολή σας κατὰ τὸ Νέον Ἔτος καί εἰς ἔτη πολλὰ.

Μέ πατρική ἀγάπη

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

Ἰωάννης Ματθαίου
Ο ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΙΑΚΩΒΟΣ

με την εξιστόρηση των πανηγυριών και των εθίμων και όσα μας γράφει ο κύριος Σερ. Τσιτσάκης για τα ζώα των δασών και των βουνών της Πίνδου, όλα καλοϊστορημένα όπως είναι, έχουν το ενδιαφέρον τους. Αρνούμαι σ' αυτά τα ολίγα, επειδή ο τέτων του δεξιού χεριού έχει κουραστεί από το σφίξι-

μο του μολυβιού και ο γιατρός μου συνιστά να μη γράφω. Για να γράψω τούτα εδώ, έβγαλα το χέρι από το νάρθηκα. Με τις θερμές ευχές μου για τις γιορτές, δεχθείτε παρακαλώ τους φιλικούς χαιρετισμούς μου.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΤΚΛΗΣ
Λογοτέχνης

Ἀθήνα 10.12.90

Αγαπητέ μου φίλε, κύριε Θεοχάρη, ευχαριστώ για την πρόσφρα και τακτική αποστολή των «Κ.Ν.», που με βοηθούν και μένα, εδώ στην ξενιτιά μου, να θυμολογώ την ωραία Λευκοπηγή μου, που δεν έχει ούτε την ευτυχία ούτε την τιμή να 'χει δική της περιοδική, δική της εφημερίδα. Συγχαρητήρια θεο-

μά για τη συμπλήρωση της πρώτης πενταετίας, αδιάκοπτης έκδοσης και προσφοράς στον ηπειρωτικό τόπο και τους ωραίους ανθρώπους της Ηπείρου, της τόσον ευχόμενου. Εύχομαι μακροχρόνια της καλής εφημερίδας και υγεία κατ' άμφω στους εκλεκτούς συνεργάτες της.

Θα έλεγα, πως τα «Κ.Ν.» είναι μια ολοκληρωμένη έκφραση των ανθρώπων ενός τόπου, μιας ιδιαίτερης πατρίδας, δίνει το σύγχρονο στίγμα, όχι μόνο γεωγραφικά, δεν αγνοεί την ιστορία, ούτε τους ανθρώπους της—εγγύς και μακριά— και τους δίνει και κείμενα (λαογραφικά, λογοτεχνικά, ιστορικά) ποιότητας.

Ελπίζω κι εγώ, κάποτε να βλέπουμε στα ονόματα των συνεργατών και στις υπογραφές των κειμένων πιο πολλούς συγχρόνους και νέους Καλαρρυτιώτες!..

Με τιμή και αγάπη

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

Καθηγ. Πανεπιστημίου
Λογοτέχνης
Υ.Σ. Ευχαριστώ για την ωραία κριτική σας στο «Ν. Μητερικόν» μου.

Συνέχεια στη σελ. 6

ΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ ΜΑΣ

Η ΠΑΝΔΗΜΗ

Το βλέφαρο να κλείσει αργά και πιο νωρίς
το φρύδι της χαράζει η μέρα,
ανάμεσα σ' αυτά τα βουνά και στ' άλλα βουνά.
Έρχεται η Πάνδημη, κρατώντας περιστέρι.

Αλλάζει ο ήλιος την τροχιά του, κι εκεί που
πίστενες
πως θα 'φευγε για πάντα, σιγά-σιγά
ξαναγυρίζει.
Σ' άλλη κορφή ανατέλλει και πάει να γείρει σ'
άλλη κορφή,
μέρα τη μέρα μπαίνει πιο βαθιά στην κάμαρα
κι ολόκληρος ξαπλώνει στο κρεβάτι,
κι όλη τη νύχτα τον ακούς ν' αγκομαχάει από
την άλλη μεριά της γης,
πασχίζοντας να ξανανέβει.
Συνήθισες αυτά τα χρώματα στα τεφρά βουνά.
Σε μούχρωμα βαθύ γίνονται ροζ τα χιόνια
κι οι άνθρωποι μοναχικές σιλουέτες.
Άκουσες τον καημό των βουνών μες στα τρα-
γούδια τους.

Βραδιές υπόψυχρες, ήχοι που φτάνουν
δροσεροί μέσα απ' το σύθαμπο·
κι όλη τη νύχτα οι πετεινοί οι ξενύχτηδες
κι οι φίλοι σου τα σκυλιά όλη νύχτα
Άνοιξη φύσηξε και μίλησε στα φύλλα και στις
ρίζες μου
κι ας με τρομάζουν τα χρόνια, κι ας με τρο-
μάζουν
τα βουνά της αιωνιότητας.

Από τις «ΦΩΤΟΒΟΛΙΔΕΣ»

17

Ένα λεπτό πριν σκοτεινιάσει στη σκηνή,
προφταίνω ακόμα να δω
αντές τις κορφές που αιωρούνται πανύ-
ψηλες πάνω απ' τον ουρανό,
αυτά τ' απόκρημνα χωριά που κρέμονται απ'
τα σύννεφα
κι εσένα αντίκρυ μου,
δυνατή σαν τα δέντρα της γης σου,
απλώνοντας βαθιά τις ρίζες
να κατοικείς τον κορμό και το φύλλωμα,
δρυσ βασιλική κι Αμαδρυάδα.

ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

Πρόσφατα αρραβωνιάστηκαν τα ιδιαίτερα αγαπητά μας
Καλαρρυτιώτιστα ΘΟΔΩΡΑΚΗΣ Α. ΜΠΑΡΤΙΑΝΝΗΣ
και ΚΑΣΙΑΝΗ ΑΠ. ΣΑΚΑΒΙΤΣΗ που διαμένουν στη Θε-
σσαλία. Τους ευχόμαστε καλά στέφανα και κάθε ευτυχία και
επιτυχία στη νέα τους ζωή.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ευχαριστούμε θερμά τους συγγενείς, φίλους και πατριώ-
τες που συμμετείχαν στο πένητος του λατρευτού μας συζύγου,
πατέρα, παππού και θείου ΣΠΥΡΟΥ ΜΟΥΣΑΦΙΡΗ.
Εκφράζουμε επίσης τις θερμές μας ευχαριστίες για την κα-
τάθεση στεφάνων: α) στον Πατριωτικό Σύνδεσμο Καλαρ-
ρυτών «Η ΠΙΝΔΟΣ», β) στον Πολιτιστικό - Λαογραφικό
Σύλλογο «Οι Καλαρρυτίτες», γ) στον κ. Κων/νο Μπαρμπούτη.
Οικογένεια Καλλιόπης Μουσαφίρη

ΘΑΝΑΤΟΣ

Τα μέσα Φεβρουαρίου στη Λάρισα χάθηκε ο συγγραφέας
μας ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΠΕΛΕΜΕΖΗΣ σε ηλικία 85 χρόνων.
Στους οικείους του εκφράζουμε τα ειλικρινή μας συλλυπη-
τήρια.

Στον τόπο μας με τους ανθρώπους μας

Η ΒΑΣΙΛΟΠΙΤΤΑ

Το τραπέζι στα σπύτια του αρχοντοχωριού
μας την πρωτοχρονιά ήταν πραγματικά λου-
κούλια. Καθένα είχε τις προετοιμασίες του,
τις λιχουδιές του, «του πουλιού το γάλα», αλ-
λά σπιτικό χωρίς βασιλόπιττα δε γίνεται.

Η βασιλόπιττα των Καλαρρυτιών ήταν κρε-
ατόπιττα από την καλύτερη κόττα του σπιτιού.
Φύλλα σπυτίσια, ζυμωμένα με τέχνη και μερά-
κι από τις καλονοικοκυρές, που στην ποιότητα
των φαγητών τους ήταν ασυναγώνιστες. Κάθε
μία είχε τη δική της συνταγή και τη δική της
εμπειρική κατασκευή στα είδη υλικών που έβα-
ζε μέσα, ανάλογα με τη συνήθεια του σπιτιού
της. Γεγονός ήταν ότι όλες ήταν λαχταριστές,
μοσχοβολισμένες, ασύγκριτες. Σ' αυτό βοηθού-
σε και το ψήσιμο στη γάστρα. Η πίττα της γά-
στρας μοσχοβολάει όλη τη γειτονιά. Είναι φυ-
σικό ψήσιμο.

Στο κόδρο απ' τη βασιλόπιττα έβαζε η νοι-
κουρά ένα νόμισμα, παλιό έθιμο.

Το τζάκι σκόρπιζε θαλαπυρή στη σπιτομά-
να, έτσι λέμε το καθιστικό στο χωριό μας. Όλη
η φαμίλια γύρω απ' το πρωτοχρονιάτικο τρα-
πέζι. Ο αρχηγός της οικογένειας έκανε με το
μαχαίρι το σημείο του σταυρού στην πίττα και
μετά έκοβε τεμάχια, αφού ευχόταν «τα χρόνια
πολλά» σ' όλους κι έταρνε ενχές απ' όλους.
Τι ευφρόσυνες στιγμές!

Πρώτο κομμάτι του Αϊ-Βασίλη, έπειτα του
Χριστού, ύστερα του νοικοκύρη, της νοικοκυ-
ράς και όλων γενικά των μελών της οικογέ-
νειας. Δεν έλειπε και το κομμάτι του φτωχού.

Σ' όποιον έπεφτε το νόμισμα θα ήταν τυ-
χερός της χρονιάς. Μετά άρχιζε το φαγοπότι
με τάξη, με χαρά, με κέφι, αλλά κυρίως με σε-
βασμό στους γεροντότερους, τον παππού και
τη γιαγιά. Αυτοί άρχιζαν τις ενχές, πάντοτε
νοηματοδότης και προσαρμοσμένες στην πε-
ρίπτωση του κάθε μέλους της οικογένειας. Π.χ.
στη νύφη που περιμενε παιδί: «Χρόνια πολλά
και καλή λευτεριά». Στα παιδιά που πήγαιναν
σχολείο «Καλή πρόοδος», στα ανύπαντρα «κα-
λό τυχερό» κ.λ.π. Όλα αυτά μετά τα χρόνια
πολλά. Αυτή η ζωτική δύναμη της παράδοσης
πόσο δυνάμωσαν τον ψυχισμό στον καθένα και
όλων μαζί! Το γεγονός είχε υπερατομική αξία,
που ίσως να μην υποψιάζονταν κανένας τους
στο εθιμικό του χαρακτήρα απ' την κατά
ασύγκριτα ανώτερο απ' τα κοινά φαγοπότια.

Όλα τέλειωναν με τραγούδι, χαρά και την
ευχή, αφού σταυροκοπιούσαν: «Του χρόνου να
είμαστε καλύτερα».

ΚΑΤΑΧΕΙΜΩΝΑ ΣΤΗ ΤΖΙΑΜΙΝΑ

Η Τζιάμινα έχει τους πιστούς της επισκέπτες το καλοκαίρι. Κάτω απ' το
βαθύ ίσιο, τη δροσιά, τα γάργαρα νερά της βρύσης, τις παρέες, τα παιχνίδια
των παιδιών, τις χαρές, τα γέλια, τις κουβέντες των μεγάλων για να σκοτώσουν
την ώρα. Πρόξεις, σκέψεις, συναισθήματα, ξεγνοιασιά έχουν την ώρα τους στη
Τζιάμινα και αυτές είναι οι ώρες του καλοκαιριού.

Κι όμως μια επίσκεψη καταχείμωνα στη Τζιάμινα έχει άλλες διαστάσεις, άλ-
λες εμπειρίες, άλλες χαρές.

Το χιόνι πάνω απ' τη βρύση του Μπούφου δεν έφτανε τους δέκα πόντους.
Ήταν τόσο, που να θυμίζει πως βρίσκεσαι στον χειμώνα. Το ρολόγι του Αϊ-
Νικόλα με τους χτύπους του μας έλεγε ότι η ώρα είναι δέκα το πρωί. Ψυχή
στο δρομο. Παρέα με τη μοναξιά ανηφορίζω στη βρύση του Παράσχη. Πίνω
λίγο νερό για να δροσιαστώ και ανεβαίνω στ' αλώνι. Με προβληματίζει όχι τόσο
ο ανήφορος απ' την αγωνία της επιστροφής. Το χιόνι στη βρύση της Τζιάμινας
έφτανε τα είκοσι εκατοστά, αλλά στα υγρά χαλίκια ήταν λυαμένο. Ένας κό-
τσυφας κελαιδοῦσε αμέριμνος.

Η θέα είναι μια αποκαλύψη, μια απόλαυση, μια λύτρωση απ' την καθημε-
ρινότητα. Όλα άσπρα, στυλινά στο χάδι του χειμωνιάτικου, του Γενναρίου
ήλιου, που φωτίζει χωρίς να καταφέρνει να ζεσταίνει. Η μοναξιά, το τραγούδι
του σπάταλου νερού της βρύσης, ο καημός της πέριδικας της κρούνας με το
μοναδικό της λάλημα, οι προσωπικές σκέψεις, όλα μαζί παίρνουν και προσφέ-
ρουν το σχήμα του λυτρωμένου ατόμου. Κάθησα ώρα, ούτε σκέψη για επιστρο-
φή, ποιος αφήνει τέτοιες ομορφιές καλοπέρα. Ιδανικός τόπος για ενδοσκο-
πηση. Πλησιάζεις μια καινούργια θέαση των καταστάσεων, που στον κατήφορο
για το χωριό καταφορίζει κι αυτή.

ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΣ ΧΡΟΝΟΣ

Μας το λένε: η χαρά, οι χαρακτηρι-
στικές στιγμές της προετοιμασίας της
οικογενειακής ζωής και το ημερολόγιο
στον τοίχο με κόκκινα κεφαλαία γράμ-
ματα 1η Ιανουαρίου. Ακόμη μας το λένε
τα δώρα, οι ελπίδες, τα όνειρα, οι στό-
χοι. Όλα αυτά προϋποθέτουν: υποδομή,
θέληση, μόχθο, και κόπο. Γιατί οι απο-
φάσεις δεν είναι λόγια, είναι στόχοι και
για να γίνουν πράξη απαιτούν κόπους,
αγώνες, αγωνίες καθένας στην περιοχή
της δραστηριότητάς του. π.χ. Ο μαθη-
τής στα μαθήματα, ο γεωργός στη γη,
ο τσοπάνος στα ζωντανά, ο τεχνίτης
στην τέχνη, ο έμπορος στο εμπόριο, ο
επιστήμονας στην επιστήμη κτλ.

Και όλοι επιθυμούμε: Υγεία, χαρά,
επιτυχίες, κέρδη, προκοπές και ίσως ξε-
χνάμε ότι γι' αυτά απαιτούνται προ-
γράμματα, μόχθος, τιμιότητα, σωστές
σκέψεις, ορθές ενέργειες.

Όλοι ρωτάμε τον εαυτό μας μυστικά,
χωρίς να τ' ακούσει κανένας, σε διάφο-
ρες περιστάσεις: Τι πρέπει να κάνω; Η
απάντηση πρέπει να δοθεί τώρα. Και
μετά έρχεται άλλο ερώτημα: Πώς πρέ-
πει να φερθώ; Αυτό εξαρτάται απ' τον
καθένα μας. Είμαστε ελεύθεροι και
υπόλογοι στον εαυτό μας, στο σπιτικό
μας και στην κοινωνία απ' τις θέσεις
μας πάντοτε και στον καινούργιο χρό-
νο.

Τα ηθικά προβλήματα, γιατί αν τα
καλοεξετάσουμε οι πράξεις μας στον
όλο χρόνο δεν είναι τίποτε άλλο από
μία αλυσίδα ηθικών προβλημάτων. Δεν
είναι ωχαδελφισμός αυτό που λέμε «δε
βαριέσαι», τα θέματα της ζωής, που πε-
ριμένουν τη λύση τους τον καινούργιο
χρόνο. Είναι πόνος. Μη ξεχνάμε τα κα-
λά αποτελέσματα, δηλαδή η επιτυχία,
προϋποθέτουν αγώνα, πάλη, δουλειά,
σκληρή δουλειά. Έτσι μόνο ο νέος χρό-
νος θα γίνει πραγματικά καινούργιος
χρόνος χαρούμενος και ευτυχισμένος.

ΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΗΜΕΡΩΝ ΜΑΣ

ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Μεσάνυχτα, στις θύμησης το τζάκι,
με πέτυχαν οι τέσσερις νεράιδες.
Πεντάμορφες τις έφεραν ο νόστος
την τελευταία να πούνε Καληνύχτα.
Η πρώτη είχε μια μπόλια από λουλούδια
κι' επάνω της πουλιά που κελαϊδούσαν.
Η δεύτερη κρατούσε χρυσά στήχνα
κι' ήταν σαν ξαναμένη από τον πόθο.
Η τρίτη άσταχτο δάκρυ είχε στο μάτι,
φόρεμα από ξεροφύλλα ντυμένη.
Κι' η τέταρτη χρυσή μασα κρατούσε
κι' έσκυψε, τη φωτιά να συνδαυλίσει.
Την πρώτη την εχάιδενα στη μετόπιστη:
— Άνοιξη να κρατήσω ένα λουλούδι!
Τη δεύτερη τη φίλησα, με πάθος:
— Καλοκαίρι θαρθείς κι' αυτό το χρόνο!
Την τρίτη την εκόταξα στα μάτια:
— Χινοπωριά τη θλίψη έχεις για γλάνια!
Την τέταρτη την κάθησα στο τζάκι:
— Αχ Χειμωνιά, μου πρέπει πάνω απ' όλες!
Μεσάνυχτα, στις θύμησης το τζάκι,
με πέτυχαν οι τέσσερις νεράιδες.
Άραγε θα με βρούνε και τον χρόνο,
σαν έρθουν να μου πούνε Καληνύχτα;

ΝΟΤΗΣ ΡΥΣΣΙΑΝΟΣ

Ο ΓΙΓΑΝΤΑΣ Ο ΠΛΑΤΑΝΟΣ

Μες στον πλατύ τον πλατανιά, τα φύλλα που φιλιόνταν
κι ως και τ' απόσκια τα βουίρα κι' οι βράχοι πρασινίζαν,
έναν μεγαλοπλάτανο, διαφέντευε τη γη του
και τον κρατούσε απ' την κορφή μεσουράνα ο κυρ ήλιος
και τον τραβούσε ολημερίς κοντά του να τον σύρει
κι οληνυχτίς ροβόλαγαν στη ρεματιά τ' αστέρια
και τον πολυπαινεύανε, που δεν ξεριζωνόταν,
γιατ' είχε τ' ακροπόδα βαθιά στης γης τα σπλάχνα
και σπῶνε μεσουρανίς τ' ανθρωπιστέρι ετούτο.

Είχε ο γιγαντοπλάτανος πλατανία κι άλλα γύρω
κι άλλα αδερφούς τα φώναζε κι άλλα παιδιά κι εγγόνια
και τα μικρά μικρότερα νεροβυσταροῦδια.
Οι ανέμοι παραμείζαν μπρος στην κορμωστασιά του.
Χάδι τις μπότες ένιωθε, φιλήματα τις στάλες
κι ως έλεε νύφη τη χιονιά, τον έντυνε στα ολόσπρα
και σήκωνε τα χιόνια της αγέλης στα κλαριά του.
Με φως, με χιόνια και βροχές
ο γίγαντας θεοφόταν και βάθαιναν οι ρίζες του
και πλάτανε ο κορμός του
και πληθύναν στα κλάδια του καὸς τα σκουλαρίκια.

Ραφτάδες του 'στελνε ο βοριάς, ραφτάδες κι οι βορραῆς,
με μούσκλια για να ντύσουν το γιγαντοκορμί του
κι ως δεν τ'ον φτάνανε ποτέ του μούσκλιου τα βελούδα,
πότε την πάχη φόραγε και πότε αχνό και ποῦδι
και δε φαινόταν κάτω του τα πρόβατα στο σπάλο,
κι οὐδ' ένας τον αγκάλλεζε και δυό και τρεις και πέντε,
μόν' δέκα σαν κι αυτόνα πελώριο διγενήδες.
Ο Χάρος τον σεβότανε, τον σεβόνταν οι χρόνοι
κι ως κ' η παντοτινότητα τον λόγιαζε αντρακά της.

Μα κάποια δισετή χρονιά, χρονιά καταραμένη
η μάγισσα η κακόνομη, η χρηματοσκαυδία,
σε χέρια βάξε ανθρωπιάνα τσεκούρια και πριόνια
να κόψουν τα γίγαντα και γάνους να τον κάνουν.
Ολημερίς κι οληνυχτίς τσεκούριαναν, πριονίζαν
κι ασάλευτο δε βόγγατο το σώμα τ' αντρωμένον,
μόν' βρόιζε το τραγούδι του στα φωλιασμέν' αῖθνια.

Λύσσαξε η βάβη η μάγισσα και προσκαλέ διαβόλους,
και σατανάδες κι ανθρωπῶν τον πλάτανο τον έβξαν
κι έχασε απήλως ο ουρανός κι έχασε η γη τον ίσιο
κι έχασ' ο αγίας: του χορού τις πράσινες παλάμες
και γόμισε η ρεματαριά θυμό και μοιρολόι.

Κλαίνε τ' αῖθνια γύρωθε και τ' άλλα τα πλατανία
κι' η νερομάνα απ' τα πολλά τα δάκρυα στερεθεί
κι ο θρήνος τ' απηλόυ βουνού, που ξεπερνάει τ' αστέρια,
κατὰ μανή γίνεται, που τη βογγάει το σμπάνο.
«Καὸ να βρε τη μάγισσα και τους διαβολαθρώπους,
Με το τσεκούρι κόβανε; Μ' αυτό και να κόπουνε.
Με το πριόνι σκότωναν; Μ' αυτό να σκοτωθούνε».

Συμπαντικά ακουγότανε κι ακούγεται η κατάρρα.
Θε μου, μη τέτοιους γίγαντες οι άνθρωποι ακόμα σφάζουν;

ΓΙΩΡΓΗΣ ΚΡΟΚΟΣ

ΤΟ ΔΩΡΟ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ

Για το καλό του χρόνου γίνονται δώρα,
δηλαδή χαρίσματα χωρίς ανταλλάγματα,
από χαρά, από ευχαρίστηση, από έθιμο.

Είναι τα δώρα πάρα πολλά, τόσα που
βιβλία ολόκληρα δεν θα έφταναν να τα
αναφέρουμε. Είναι γνωστή και η έκφραση
«δώρα Θεού» δηλαδή ευλογία Θεού, ανα-
πάντεχη καλή εξέλιξη των πραγμάτων.

Καλαρρυτίτες: Ιανουάριος 1991

(Φωτ. Γεωργ. Παπαγεωργίου)

Η ιδιαίτερη πατρίδα μας, το αρχοντο-
χωριό μας Καλαρρυτίες θέλει κι αυτό για
το καλό του χρόνου το δώρο του. Ποιά
ταιριάζει; Στις νεράιδες ταιριάζουν λεβ-
έντες.

Στο Βυζάντιο ταίριαζε ο δικέφαλος
αητός. Αυτό μαρτυρούσε τη δύναμη, τον
πολιτισμό του και την ακτινοβολία του.
Στους καλαρρυτίτες τ' ταίριαζει; Θα το δού-
με.

Ποιός θα το δώσει; Όλοι εμείς οι Κα-
λαρρυτιώτες και οι φίλοι, οι πολυπληθείς
φίλοι του χωριού μας. Όχι με εντολές,
με προτροπές, με κανόνες, αλλά από χαρά,
από ψυχική αρχοντιά, από εσωτερικό

Αυτό δεν είναι αγάπη, είναι πάθος, εί-
ναι ευτυχία πραγματική.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕ ΜΙΑ ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΟΠΟΥΛΑ

Στα Γιάννινα διαμένουν μόνιμα περίπου τριακόσιες πενήντα οικογένειες Κα-
λαρρυτιωτών που σχεδόν όλοι απ' τις δουλειές τους είναι προκομμένοι. Είναι ερ-
γάτες τεχνίτες, έμποροι, αλλά κυρίως αργυροχρυσόχοι. Μη ξεχνάμε η λαϊκή τέχνη
του ασημιού και του χρυσού ξεκίνησε από τους Καλαρρυτίτες και εξαπλώθηκε στα
Γιάννινα, στον Ελλαδικό και εξωελλαδικό χώρο. Καθημερινά δεν υπάρχει περι-
πτωση να πηγαίνεις στη δουλειά σου στα Γιάννινα και να μην καλημερίσεις τέσ-
σερις-πέντε Καλαρρυτιώτες. Βάδιζα στην οδό Ανεξαρτησίας. Κόσμος μπαίνωγαίνε
στα εμπορικά για ψώνια τις μέρες των γιορτών. Να και η κ. Ουρανία με την κόρη
της την Αθηνά.

— Χρόνια πολλά και καλά.
— Επίσης και καλή πρόοδος των παιδιών μας, απάντησε η Ουρανία.
— Ψώνια, πολλά ψώνια βλέπω.
— Τέτοιες μέρες, τόχουν οι μέρες, απάντησε η Ουρανία.
— Αθηνούλα εσύ τί αγόρασες;
— Κοιτά. Θέλεις να τη δεις; Ρώτησε η μικρή με τα γαλανά αθώα μάτια και
το ξύπνιο μυαλούδάκι της.
— Το ρωτάς; Και βέβαια θέλω να τη δω. Τί είναι;
— Βλάχα με συγκούνι, με Ελληνική φορεσιά, με ποδιά, με μαντήλι κεντητό στο
κεφάλι, με μαλλιά κοσίδες λες και ξετροβάλε από καμιά αυλόπορτα των Καλαρ-
ρυτιών και πήγαίνε σεργιάνι.

Η Αθηνά την καμάρωνε, τη χαιρότανε, δε χόρταινε αν τη βλέπει. Η ευτυχία της
ήταν τόσο μεγάλη, λες και κρατούσε στα χέρια της τους θησαυρούς του Γνάση.

— Μπεράβο Αθηνούλα, χρόνια πολλά και του χρόνου. Με συγκίνησε πραγματική
φίλησα τη μικρή, που στις φλέβες της ζούσε η Ελλάδα.

Ο ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΗΣ

ΡΟΔΑΥΓΗ ΑΡΤΑΣ - ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 1990

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ

1930. Η πρώτη ποδοσφαιρική ομάδα των Καλαρρυτών.

Διακρίνονται απ' αριστερά:

Γιάννης Γ. Φασούλας, Γιώργος Μ. Παράσχης, Κώστας Ν. Μίντζας και Σωτήρης Κ. Μπελεβέντης.

Απ' τα βασικά στελέχη της ομάδας, ξεκουράζονται μετά από νικηφόρο αγώνα με την ομάδα του Συρράκου.

(Αρχείο Σωτ. Μπελεβέντη)

Καλοκαίρι 1937. Καλαρρυτιώπουλα φορώντας με περηφάνεια τις παραδοσιακές φορεσιές ποζάρουν στην αυλή του Αγ. Νικολάου, κρατώντας την σημαία και... κουμπουρά. Μετά υποδέχτηκαν στο Φιρτισόου κρατικούς επισήμους που έρχονταν από τα Γιάννενα για να λάβουν μέρος σε εορταστική εκδήλωση. Διακρίνονται απ' αριστερά: 1) Μέλιου, 2) Γιάννης Γ. Φασούλας, 3) Τασία Μαντζαβίνη, 4) Γιώργος Μ. Παράσχης, 5) Σαβούλα Μπελεβέντη, 6) Πέτρος Τούντας, 7) Διονυσία Σιάμου, 8) Θόδωρος Α. Μπαργιάννης, 9) Σπυριδούλα Κ. Τσόλα, 10) Γιώργος Κ. Μπελεβέντης, 11) Φωτεινή Μπελεβέντη, 12) Ευδοξία Κ. Τσόλα, 13) Σωτήρης Ζαφειρίδης (ο μικρός πίσω στο τέλος).

(Αρχείο Σωτ. Μπελεβέντη)

ΓΡΑΦΟΥΝ ΓΙΑ ΤΑ ΠΕΝΤΑΧΡΟΝΑ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΜΑΣ

Συνέχεια από τη σελ. 3

29.12.90

Αγαπητέ κύριε Θεοχάρη,

Πρώτα απ' όλα να σας ευχηθώ ότι καλό για το 1991. Να δικαιολογηθώ όμως και για την αργοπορία μου να απαντήσω στο γράμμα σας. Η πολλή δουλειά και οι πολλές ταλαιπωρίες με τα μάτια μου.

Διαβάζω πάντα τα Καλαρρυτιώτικα Νέα με πολύ ενδιαφέρον και αυτό για δύο λόγους. Γιατί είναι καλά και γιατί ακόμη, όσο κι αν φαίνεται κάπως ρομαντικό κι όχι τόσο πραγματικό, υπάρχει αυτή η υποσυνείδητη έλξη που προσέρχεται από την μυστική κι ακατάλυτη φωνή του αίματος. Είμαι απόγονος των Καλλάρηδων.

Ο Στρατηγός Καλλάρης ή Καλλάρης, ήταν αδελφός του παππού μου και ξέρω από τα αρχεία του πως οι Καλαρρυτίτες ή το Καλάρι, ήταν ο αρχικός τόπος προέλευσής της οικογένειάς.

Το καλοκαίρι, προσκεκλημένη από την Εριμνεία Φωτιάδου, έμεινα λίγες ημέρες στο Συρράκο για τις λαογραφικές εκδηλώσεις που είχε οργανώσει. Πόση χαρά ένιωσα να δω τους Καλαρρυτίτες έστω κι από μακριά και πόση απογοήτευση να είναι τόσο κοντά και απρόσιτοι. Ελπίζω κάποτε σε ένα ταξίδι εκεί. Ο άλλος παππούς από την

Κορυστά. Έτσι Ηπειρώτισα κι εγώ. Ζητάτε τις κρίσεις μου. Είναι καλή η εφημερίδα αναμφίβολα και η προσπάθειά σας συγκινητική. Καταλαβαίνω πόσο σας κουράζει, πόσο όμως και σας ικανοποιεί. Κι όσο για τη συνεργασία, γιατί όχι. Φτάνει να τελειώσω ορισμένες εκρεμότητες που έχω. Κάτι θα βρούμε να πούμε και για τη γη των προπάτων. Πολύ περισσότερο αφού αυτοί είναι οι στρατιωτικοί Καλλάρηδες: Συνταγματάρχης και αρχηγός του Ιππικού επί Γεωργίου Α' Γεώργιος Καλλάρης, ο Στρατηγός των Βαλκανικών κ.λ. Κωνσταντίνος Γεωργ. Καλλάρης, ανθ' όγος Σπύρος Κωνστ. Καλλάρης φονευθείς στη Μανωλιάσα και Άγγελος Κωνστ. Καλλάρης λοχαγός, φονευθείς στη Μικρά Ασία. Ο παπούς μου Περικλής, ξέφυγε από το στρατό γιατί σαν πρωτοετής στη Σχολή Δοκιμών, έκοψε με την εκπυρσοκρότηση του περιστερού τα δάχτυλα του ενός χεριού. Έγινε συμβολαιογράφος.

Ελπίζω να πάρετε το γράμμα μου γιατί νομίζω πως δεν θα πήρατε βιβλία που σας έστειλα από αρκετό καιρό.

Μία μικρή απορία. Πώς δεν «ξεοπαθώνετε» για το Βορειοηπειρωτικό; Τον Αύγουστο ήμουν στην Κόνιτσα και πήρα μέρος στο

Β' Επιστημονικό Συνέδριο Βορείου Ηπείρου με την ανακοίνωση «Οι Έλληνες Αρβανίτες». Έχω και ομότιτλο βιβλίο, εκδ. του ΙΒΕ. Το έχετε; Αν όχι ίσως υπάρχει ακόμη κανένα αντίτυπο στο ΙΒΕ Ιωαννίνων στον Ξενοφ. Κοντούρη.

Αντά λοιπόν κι ελπίζω να σας γνωρίσω από κοντά κάποτε. Έχω προσκληθεί για ομιλίες κλπ. στα Γιάννενα.

Φιλικά
Μ. ΔΕΔΕ
Συγγραφέας

Αγαπητέ κύριε Θεοχάρη, Χίλια ευχαριστώ για τα Καλαρρυτιώτικα Νέα και εύχομαι να συμπληρώσουν πολλές ακόμα πενταετίες. Πρόκειται για ένα πολύ ενδιαφέρον περιοδικό με σημαντική ύλη και σας συγχαίρω με την καρδιά μου γι' αυτό σας το κατόρθωμα, καθώς έχω γνώση το πως γίνονται κάτι τέτοια ωραία έργα. Θα κοιτάξω να σας στείλω κάτι δικό μου με μεγάλη μου χαρά να το δω δημοσιευμένο στο φύλλο σας.

Και με τούτη την ευκαιρία σας εύχομαι έναν όσο γίνεται πιο ευτυχισμένο χρόνο.

Με τους πιο θερμούς μου χαιρετισμούς.
ΙΟΥΛΙΑ ΙΑΤΡΙΔΗ
Συγγραφέας

Αθήνα 19.1.91
Αγαπητέ κύριε Θεοχάρη, Θα ήθελα να συγχαρώ όλους τους συντελεστές της εκδόσεως της εφημερίδας ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ, ιδιαίτερος όμως εσάς που είστε η ψυχή της.

Φρονώ ότι δεν είναι καθόλου περιεργό ότι γιορτάζει τα «πενταχρόνια» της, και ότι σίγουρα θα γιορτάσει πολλές δεκαετίες με τη βοήθεια του Θεού.

Η προσφορά σας στη διατήρηση της παράδοσης, των θήων και εθίμων, της περιοχής σας είναι τόσο σημαντική, που νομίζω ότι θα πρέπει να ελκύσει το ενδιαφέρον εκείνων, οι οποίοι κατά τους θεσμούς επιβραβεύουν προσπάθειες, όπως η δική σας.

Ευλικρινά θεωρώ ευτυχισμένους τους συμπατριώτες σας, που χάρη σε σας έχουν το προνόμιο να απολαμβάνουν τα ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ μέσα στις σελίδες των οποίων προβάλλονται και όλα τα πολιτιστικά και πατριωτικά θέματά τους.

Με ευχαριστώ και θερμούς χαιρετισμούς

ΚΑΛ. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΗ-ΜΟΥΣΙΟΠΟΥΛΟΥ
Συγγραφέας

«ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ» ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ: ΠΑΤΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ «Η ΠΙΝΔΟΣ»

ΛΑΜΠΟΒΙΤΑΛΗ 3 * ΤΗΛ. 37.440 * ΓΙΑΝΝΙΝΑ

— * —

Συντάσσεται από επιτροπή

Πληροφορίες - Επιμέλεια Εκδόσεως - Συνδρομές - Εμφάνιση
κ. Θεόδωρος Μπαργιάννης
Τέρμα Σπρ. Παπάγου - ΙΩΑΝΝΙΝΑ 454 45
τηλ. (0651) 25.561

— * —

Τα έξοδα εκτύπωσης και διακίνησης της εφημερίδας καλύπτονται από τις προαιρετικές εισφορές μελών και φίλων μας.

— * —

Τυπογραφείο:
Γ. ΔΟΥΒΑΛΗ - Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28 Οκτωβρίου 41 * ΤΗΛ. 20.544 * ΓΙΑΝΝΙΝΑ

ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΗ ΓΕΝΝΕΘΛΙΑ ΓΗ

ΚΟΠΗ ΠΙΤΑΣ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ

Ατμόσφαιρα μοναδική: χαρούμενη, κεφάτη, νεανική. Πνεύμα ελπίδας και αισιοδοξίας επικρατεί στο Πνευματικό μας Κέντρο των Ιωαννίνων. Είναι 5 Ιανουαρίου και ο Συνδέσμος κόβει την πίτα για τα εκατοντάδες παιδιά του Χορευτικού του Ομίλου. Κυριακή 13 Ιανουαρίου, η σειρά των μελών του Συνδέσμου να κόψουν την πίτα τους. Ευχές, νέα, πατριωτικό ενδιαφέρον και η γιορτή τελειώνει, αλλά ο νους και η καρδιά όλων συνεχίζει να τριγυρίζει σε αθάνα παιδικά όνειρα κάποιες πρωτοχρονιάς στους χιονισμένους Καλαρρυτίτες.

Δύο εορτές πιάσε σε μια εβδομάδα που έκοψε ο Συνδέσμος δεν ήταν και λίγες. Όμως υπήρχε ο δόλος μας λανθάνουσα η υποψία ότι κάτι έλειπε. Η απόφαση δεν άργησε να παρθεί. Πίτα και στους Καλαρρυτίτες, στη γενέτειρα, τον τόπο που γεννηθήκαμε και πονάμε. Δεν ήταν μόνο μια απόφαση συνέχισης της παράδοσης που έχει καθιερώσει από πολλά χρόνια ο Συνδέσμος μας, αλλά κάτι παραπάνω, ήταν μια εσωτερική ενδόμυχη ανάγκη, ήταν η ευκαιρία να βρεθούμε για λίγο στον τόπο μας, στον κόσμο μας, στους ανθρώπους μας και την αργία μας.

Η απόφαση πάντα απέχει από την πραγματοποίησή της μια και οι δύο αυτές πράξεις χωρίζονται από τις δυσκολίες όποιες μπορεί να είναι αυτές. Ιδιαίτερα για ομαδική μετακίνηση στους Καλαρρυτίτες στην καρδιά του χειμώνα, οι δυσκολίες είναι σίγουρα αρκετά μεγάλες, σχεδόν ανήλικες. Με το άκουσμα του νέου, ξεσηλώθηκαν τα παιδιά. «Θάρσυνε κι εμείς στους Καλαρρυτίτες!».

Μια πηγαία φωνή, αναστάτησε, αλλά τόσο ελπιδοφόρα. Αυτό έδινε μια άλλη διάσταση κι ένα επιπλέον εσωτερικό περιεχόμενο στην εκδήλωση.

Η εκδήλωση όντως προγραμματίστηκε για το Σαββατοκύριακο 19 και 20 Ιανουαρίου 1991.

Οι μέρες πλησίαζαν· τα ερωτήματα ζητούσαν πειστικά απάντησις. Τι θα κάναμε; Πως θ' ανέβει τόσοι κόσμος στους Καλαρρυτίτες και μάλιστα με παιδάκια χειμώνα καιρό;

Ναι, αυτό που είναι αυτονόητο για όλο τον κόσμο, για μας τους Καλαρρυτίτες, χρειάζεται ολόκληρη οργανωμένη επιχείρηση.

Μάλιστα, 2000 χρόνια μ.Χ. όταν ο άνθρωπος αλωνίζει το διάστημα, όταν μπορεί και σκοπεύει με πυραύλους καθοδηγούμενους ηλεκτρονικά από 1000 χ.λ.μ. ακόμη και ποντικό, όταν οι Αθηναίοι μπορούν να πουν τον απογευματινό τους καφέ μ' όλες τις ανέσεις σχεδόν στην κορυφή του Παρνασσού Γενάρη μήνα και το βράδυ να γυρίσουν στο σπίτι τους, εμείς οι Καλαρρυτίτες δεν μπορούμε να πάμε στους Καλαρρυτίτες. ΔΕΝ ΕΧΟΥΜΕ ΔΡΟΜΟ!! Καλά το διαβάσατε: ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΧΩΜΑΤΟΔΡΟΜΟΣ!!

Στα παραπάνω ερωτήματα οι τολμηρότεροι και οι αισιοδοξότεροι πρότειναν: «Θα πάμε με αυτοκίνητα!».

Μα πώς; Γέφυρα δεν υπάρχει· μέρος του δρόμου που διανοιήθηκε το καλοκαίρι, υποχώρησε σε πολλά σημεία και είναι αδιάβατος ακόμη και για πεζούς. Πώς θα γίνει;

Ο Πάνος, ο Κώστας, ο Μήτσος και 6-7 ακόμη της παρέας απάντησαν με ξήλο και πεποίθηση: «Μη σας νοιάζει, εδώ είμαστε μεις». «Μα αύριο είναι Τρίτη και μένουν μόνο τέσσερες μέρες για το Σάββατο». «Εμείς αύριο, τ' απορροίσαμε ανεβάζουμε στους Καλαρρυτίτες, εκεί είναι και η μπουλντζά και πάνουμε δουλειά θα σας περιμένουμε το Σάββατο με τ' αυτοκίνητά σας». Η προθυμία, η προσφορά και η αποφασιστικότητα τους ήταν τέτοια που μόνο ευφορία, περηφάνια και χαμάρδι μπορούσαν να προκαλέσουν στην ομήγυρη των συγχωριανών. «Υπάρχουν ακόμη μεγαλόκαρδοι άνθρωποι» είπα μέσα μου.

Με τη βοήθεια του καιρού —παγωνία και ξηρασία— και με το φλόγιστο το μεράκι οι συγχωριανοί μας καθάρισαν τα βράχια που είχαν πέσει στην είσοδο του τούνελ, κόπηκαν κομμάτια δέντρων που στρώθηκαν πάνω απ' τις μεγάλες

πέτρες του Καλαρρυτικού ποταμού και μπαζώθηκε πρόχειρα το μέρος, όπου περιμένουμε χρόνια να γίνει η γέφυρα, ώστε να περνούν μικρά αυτοκίνητα πάνω του, καθαρίστηκαν και αποκαταστάθηκαν τα τμήματα του δρόμου που είχαν υποχωρήσει και κοντολογίς ο δρόμος έγινε προσπελάσιμος έστω και για 2-3 μέρες. Ήταν μια κάποια λύση αγάπης, πάθους και ενθουσιασμού.

Σάββατο μεσημέρι κι' ένα καραβάνι αυτοκίνητα ξεκίνησε απ' τα όμορφα Γιάννενα για τους Καλαρρυτίτες.

Το ηλιοβασιλέμα βρήκε το Γκόντρου να θυμίζει Δεκαπενταγούστο. Είκοσι αυτοκίνητα ήταν αραγμένα στη σειρά, φέροντας χαρά, ζωή και ελπίδα στη μοναξιά των ξωμάχων μονίμων κατοίκων του χωριού μας. Η πλατεία των Καλαρρυτών και τα καλύτερα αντήχησαν από φωνές χαράς, γέλια, καλωσορίσματα, ευχές, περφόρματα. Ευτυχισμένες, μοναδικές στιγμές!

Τα μέλη του Δ.Σ. του Συνδέσμου μας μ' επικεφαλής τον Πρόεδρο άρχισαν να ρυθμίζουν και να επιβλέπουν τις λεπτομέρειες της διαμονής,

Ένα μπουκέτο Καλαρρυτιώπουλα στη γιορτή στους Καλαρρυτίτες

τους φαγητού, του απομινού γλεντιού και της αυριανής τελετής.

Με το πέσιμο της νύχτας, ο Πέτρος είχε έτοιμα τα καλοψημένα σφαγιά και το τραπέζι στρώθηκε. Επιστρατεύθηκαν τραπέζια και καρέκλες κι' απ' άλλα μαγαζιά. Διάχυτο ήταν το κέφι και η διάθεση πήγαζαν από τη χαρά και το όμορφο συναίσθημα ότι ο Θεός θ' αξίωσε να βρούμεσαι πάλι κάτω απ' τον πλάτανο και μάλιστα στην καρδιά του χειμώνα. Πράγματι μοναδικές στιγμές ηθικής και συναίσθηματικής ανάστασης!

Το καλό φαί και το κρασί έφεραν και το τραγούδι· αυτό περιέμεναν ο Τάκης, ο Γιώργος, ο Κώστας, ήταν η σειρά τους για προσφορά καρδιάς και ψυχής. Ακούστηκαν αυθεντικά παραδοσιακά δημοτικά τραγούδια.

Το γλέντι μετά τις ευλογίες του παπα-Βασίλη φουντώνει. Όλοι υψώνουν το ποτήρι κι' επαναλαμβάνουν την ευχή του «Πάντα τέτοια και να μας θυμάστε ταπεινά». Μεγάλη η ευφροσύνη και η συγκίνηση του είναι μας.

Ο περιεργός της παρέας βλέποντας ότι με δυσκολία χωρούσε όλους το μαγαζί, άρχισε να σκέφτεται το μέτρο και στο τέλος έπρεπε να μαζευτεί με λαμπρό πρόσωπο:

«Είκοσι δύο ντόπιοι και εβδομήντα τόσοι απ' τα Γιάννενα, δηλαδή κοντεύουμε εκατό νοματάρια» και πιάσαντας το ποτήρι του πρόσθεσε: «Αντε και την άλλη φορά νάμαστε διπλάσιοι», «Θάρσινε - θάρσινε» απάντησαν οι γύρω του ομόφωνα. Ο διάλογος αυθεντικός.

Το κέφι που είχαν όλοι ήταν το κάτι άλλο, το γλέντι εξέλισσονταν σε ξεγάνισμα και φιλοσοφικά αναρωτήματα:

Τι είναι άραγε αυτό το ψυχικό δυναμικό που σου δίνει αυτό το πηγαίο κέφι, αυτό το θαυμάσιο συναίσθημα του πραγματικού γλεντιού και της πληρότητας, αυτή την ψυχική ανάταση όταν βρισκόσαι στο ίδιο τραπέζι ανάμεσα στους συγχωριανούς σου στους Καλαρρυτίτες;

Κυριακή πρωί οι γλυκόλεπες καμπάνες του Αγ. Νικόλα μας καλούν. Ο σεβαστός μας παπα-Βασίλης φέρσε τα καλά του άμψια. Μέρα γιορτής σήμερα. Θυμιατίζει-θυμιατίζει και δεν τελει-

ώνει κοντεύουν εκατό άτομα και μάλιστα τα μισά απ' αυτά είναι παιδιά. Αυτό του δίνει ψυχική ανάταση, αγαλλίαση και κουράγιο ώστε μαζί με το Λειτουργήμα να συνεχίσει και το παράλληλο έργο του της στήριξης των Καλαρρυτιτών στις δύσκολες μέρες τους.

Μετά το Αντίδωρο, μαζεύονται όλοι στα σχολεία της πλατείας κάτω απ' το απροσδόκητο χάδι του Γενάριου ήλιου της Πίνδου μας.

Ο κ. Πρόεδρος του Συνδέσμου μας μέσα σε συγγενητικό κλίμα και κατάστασης προσδοκίας για καλύτερο αύριο που το αξίζει αυτός ο τόπος, κόβει την πίτα. Μοιράζονται κι' ανταλλάσσονται ευχές με τάξη και νοήμα. Καλός οιωνός για τον καινούργιο χρόνο θεωρήθηκε το γεγονός ότι η τυχερή της πίτας ήταν νεαρή Καλαρρυτιώπουλα που μένει μόνιμα στους Καλαρρυτίτες. Το χαρήκαμε όλοι! Η Λιακόδα και η νοσταλγία ήταν πρόκληση για μια βόλτα στα καλύτερα του χωριού μας. Πόσες αναμνήσεις ξύπνησε μέσα μας ο περίπατος αυτός!

Κάπου εκεί στην Πλάκα κοντοσταθήκαμε κι' αγνατεύαμε. Σιωπηλά ο καθένας έκανε τις αναδρομές του και τα όνειρά του. Τη σιωπή έσπασε η κοινότητα του Θανάση που μόνιμα μένει στους Καλαρρυτίτες: «Όμορφα δεν είναι να βλέπεις τόσους μπουχαρίδες να καπνίζουν; Κοιτάξε κι' άλλος εκεί, κι' άλλος πιο κάτω... Παίρνεις έτσι δύναμη και κουράγιο για το ξεχειμώνα. Απ' αύριο πάλι θα μετρούνται στα δάχτυλα των χεριών μου, γιατί να μην είναι όπως σήμερα κάθε μέρα, γιατί!».

Ο θυμόσοφος γέρος της παρέας απάντησε: «Άκου Θανάση, εγώ στο δίνω γραμμένο, όλοι οι Καλαρρυτιώτες, μα όλοι θέλουν να καπνίζουν τα τζάκια τους στους Καλαρρυτίτες, αλλά ας όψονται αυτοί που κρατούν τις τυχές του χωριού μας. Εδώ και πολλές δεκαετίες αυτοί

δεν ενδιαφέρονται γι' αναμένα τζάκια, άλλα θέλουν...».

Παρεμβαίνει ο αισιόδοξος στη συζήτηση: «Αφήστε τα αυτά, γιατί μας μελαγχολήσατε. Όλα θα πάνε καλύτερα. Όπου νάναι θάρρος ο δρόμος έ'ι στο καλό, δυο ταμεντένια βάθρα για το έτοιμο γεφύρι απομένουν κι' ακόμη καθαρίσματα σε καθαυό ρέματα. Τόσα και τόσα ξεδοιμένα και ξεδοιμένα, εδώ τώρα θα κολλήσουν; Εξ' άλλου τα χρήματα που απαιτούνται είναι τόσα λίγα που μπορεί να μην φτάνουν καλά-καλά για τα «εκτός έδρας» και τις «υπερωρίες» των συνεργιστών των μηχανικών και για ένα καλό τραπέζι και «αξιοπρεπή» φιλοξενία των εκάστοτε «πεπυθισμένων» και «αμφοδίων». Θα δείτε το ερχόμενο θαχουμε το δρόμο».

«Αμήν, απ' το στόμα σου και... στον μεγάλον τ' απ'τ' απάντησε κάποιος απ' το Δ.Σ. του Συνδέσμου, κι' άντε τώρα πάμε για φαγητό». Το ραντεβού το απογευματινό ήταν στο Γκόντρου. Απ' εκεί ξεκίνησε το καραβάνι της επιστροφής με μάτια διαρκώς ανοιχτά, που μέναν πίσω και γι' αυτούς που φεύγαν αφήνοντας πίσω κομμάτι απ' την καρδιά τους. Το ταξίδι της επιστροφής καλό ήταν, ήρεμο και ήσυχο· όμως δεν είχε αυτό το κάτι άλλο που είχε ο πηγαίος στους Καλαρρυτίτες. Στην Καλούτσιανη τα παιδιά μας θα λήψουν κι' ελπίδα στα μάτια μας αποχαιρετούσαν λέγοντας:

— Ευχαριστούμε για όλα· πότε θα ξαναπάμε στους Καλαρρυτίτες;

Οι άντρες, οι γυναίκες, τα καλαρρυτιώπουλα, οι φίλοι των Καλαρρυτιών ζουν ονειροπωλώντας τη γενέθλια γη. Δεν γνωρίζουν πούς καλός δαιμόνας βάει την ουσία του και απλά το μεντένια βάθρα της γέφυρας του χωριού, όλο μελετώντας, όλο προγραμματίζοντας, αλλά δε γίνεται. Πώς εστιάζεται το αδύνατο σημείο; Τι θαύμα πρέπει να γίνει; Το πλήρωμα της επιθυμίας των 350 οικογενειών των Καλαρρυτιών, που εργάζονται και μένουν στα Γιάννενα θέλουν τα Σαββατοκύριακα να ανεβοκατεβαίνουν στα στίβια τους. Κύριοι αμφοδίοι, τι θα κάνετε;

Θεόδωρος Μπαργιάννης

Γράφει ο ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ

Ελεγκράτησε κέφι,
ντι μέχρι τις πρωΐνες
Ευγεία και του χο

ΛΑΡΡΥΤΩΝ
τήσιος Χορός του Πα-
ου Καλαρρυτών «Η
οποιήθηκε φέτος το
ποκοπής (8-2-91) στην

Η παραπάνω προϋπόθεση
κι όλες όσες εν ολίγοις τονί-
σαμε συνέθεταν το είναι του
και μαζί με το έργο του το τα-
ποθετούν πρωτοπόρο του
πνεύματος και του ήθους του
Ηπειρωτισμού και του Ελλη-
νισμού.

Αιωνία σου η μνήμη.

τους Καλαρρύτες ο μάγιστρος Σπύρος δεν ξέκοψε. Διατηρούσαν έντονες αναμνήσεις και κάθε κιόλας ανέβαιναν στο χωριό. Το ερχομό του τον ανήγγειλε με τη χρήση της καμπάνας του Αγίου Γιώργη της Πουλιάνας, που το χαρούμενο αντίγαλό της το αγιοπαιδί Πίνδου τον έφερνε στο παλαιοκρητικό χωριό.

πολυαριθμους κατοίκους του χωριού μας και τους πλημμύριζε χιόνι. Στα εικοσιένα του χρόνου υπηρέτησε τη θητεία του στην πατρίδα στο Κάστρο των Ιωαννίνων, ως νοσοκόμος, τέσσερις ολόκληρα χρόνια. Αυτού κοντά στον ανθρώπινο πόνο διοχέτευσε την Χριστιανική αγάπη για τους συνανθρώπους μας. Κον

με το διάβωτο στη ζωή και της οικογένειάς του με ένα δυσχερές ζωντανό παράδειγμα υποδειγματικού ανθρώπου. Έφυγε πανευτυχής απ' τον μάταιο κόσμο μας στα Γιάννινα στις 21 Δεκεμβρίου 1990. Άφησε πίσω του γυναίκα, παιδιά, εγγόνια και διδασκόμενα. Τάφηκε στον Άγιο Ιωάννη της

Αυτά τα λίγα λόγια ας είναι
λίγα ζαμπάκια απ' το ρουτζίνι στο!

Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.) άνυμμος συγχωριανός μας

000 *****

— Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.
η συγχωροχάρτι μας κ. Ελένη Λώ-
λα που διαμένει στα Πάννωνα
— Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.)

Καί τους προσάπτουν ένα σωρό «μειωτικά επιθέτα» (...).

Αυτή τη φορά όμως ήθελε να αποσπαστεί τον Σφοδριανάκη απ' τη σωστή (έτσι σ' ένα ταπεινό της μέγεθος) ο Πατριωτικός Σύνδεσμος Καλογερασίου. Η Πύλη θα «παρουσιάζει»:

«Φθινόπωρο / ιερές στονέ-
πάνω στο γάλα / για τη γη
τή του οίνου / χορός συστά-
μεροστά στην Παναγιά /
αγάπη βράζει σαν το μούστο
/ Λαέ των αποκόλων / Μ
των αδελφάντων / ο πέτρι-
στος σου ανελβάνει / πά-
σι, τη γη, γυμνά, τον Αφρό-
...

1958». Το ορεινό αρχοντοχω- 15-1-1991 - Τεύχος 15

Δρόμος:

ΘΑ γίνει και ΠΟΤΕ;

Ιστορικό και ερωτηματικά προς κάθε κατεύθυνση

Χειμωνιάτικο νοσταλγικό βραδινό, πριν 30 περίπου χρόνια — μια ζωή —, σ' ένα διαμέρισμα ελληνικής μεγαλούπολης μια παρέα Καραρρυτιώπουλα αναπολούσαμε και νοσταλγούσαμε το αρχοντοχώρι Καραρρυτές μέσα απ' τις παλιές διηγήσεις του λεβεντόκορμου σεβάσιμου γέροντα της παρεάς μας του μπάμπια Λία. Ο μπαμπας Λίας αγωγήτης στα νιάτα του είχε αλωνίσει με το κα-

διού!!

Οι Καραρρυτιώτες όμως δεν το βάζουν κάτω, πάντα ελπίζουν και πάντα αγωνίζονται και αισιοδοξούν. Μια γέφυρα έμεινε, τί περιμένουν;

Απάντηση ας δώσουν οι αρμόδιοι, που στο τέλος-τέλος είναι υπηρεσία τους.

«Α... αυτός ο υπουργός είναι δικός μας», «α! αυτός είναι που σαν αντιπολίτευση μας το είχε

Γράφει ο Θεόδωρος Κ. Μπαργιάννης

ροβάνι του τα κορφοβούνια της Πίνδου, τ' ακρογιάλια του Ιονίου τους κάμπους της Θεσσαλίας και η ζωή του με τις ατέλειωτες περιπέτειες, τους αγώνες και τις εμπειρίες του ήταν για μας τους νέους μορφή παραμυθιού ενώ η σκέψη του, καταστάλαγμα σοφίας ζωής.

Η συζήτηση όπως ήταν φυσικό — οι Καραρρυτιώτες μεταπολεμικά οι 12 στους 10! συζητούν για το δρόμο — ήρθε στο δρόμο. Κάπου εκεί ανάμεσα από δυο τελετουργικά γεμίσματα και ανάματα του τσιμποκουσκίου του με το «λαθραίο» ο μπαμπας-Λίας είπε την μεγάλη κουβέντα:

— Παιδιά μου, καλά κάνετε κι' ενδιαφέρεστε, αγωνίζεστε, υποφέρετε, αγωνιάτε για το δρόμο, όπως έχουμε να φάμε πολλά καρβέλια ακόμα μέχρι να δουν δρόμο οι Καραρρυτές.

— Μα μπαμπας-Λία ο δρόμος κοντεύει στα όρια του χωριού μας, πέρασε την Πράμαντα και έβαλε ράτα για το Αρμπούρισι, από την άλλη έφτασαν οι μπουλντόζες στο Παλιοχώρι. Μη ξεχνάς μπαμπας-Λία τώρα έχουν μεγάλα μηχανήματα, μπουλντόζες, γκρέιντερ, κομπρεσέρ, εκρηκτικά κι' άλλα πολλά. Δεν δουλεύουν με κασμάδες και λουτσούς.

— Εσείς παιδιά μου ξέρετε γράμματα, διαβάζετε πολλά, έμένα, ένα μόνο μούμαθε η παληοζωή: «ΔΡΟΜΟ ΘΑ ΔΟΥΜΕ ΟΤΑΝ ΟΙ ΜΠΟΥΛΤΟΖΕΣ ΔΕΝ ΘΑ ΧΟΥΝ ΔΟΥΛΕΙΑ ΑΛΛΟΥ. ΤΟΤΕ ΘΑ ΘΥΜΗΘΟΥΝ ΚΙ' ΕΜΑΣ».

Τότε δεν δώσαμε ιδιαίτερη σημασία στην κουβέντα αυτή. Σκεφτήκαμε ότι, ως συνήθως οι γέροι, έτσι κι ο μπαμπας-Λίας είναι πολύ απαισιόδοξος και πιθανόν χρησιμοποιούσε την υπερβολή για να δείξει με το ξύπνιο του πνεύμα σε κάποιο βαθμό την πικρία και την απογοήτευσή του.

Από τότε συνέβησαν πλείστα όσα και είδαμε πολλά.

Αλλάξαν κυβερνήσεις, ήρθαν κι έφυγαν και ξαναήρθαν και βάλε υπουργοί, βουλευτές, νομάρχες, διευθύνσεις, υπηρεσιακοί παράγοντες, «υπεύθυνοι», «τεχνικοί», «ειδικοί» σύμβουλοι, παρασώμβουλοι, κομματάρχες, κομματάρχισκοι, εχέφρονες, άσχετοι, μωσαϊκό «υπευθύνων».

Αλλάξαν σημαίες: κίτρινες πράσινες, γαλάζιες, μαύρες, πορτοκαλί κ.ά. έπεσαν τείχη, κοσμοθεωρίες συντρίβηκαν, οράματα έοβησαν, αντίβηκε γευστικότητα!

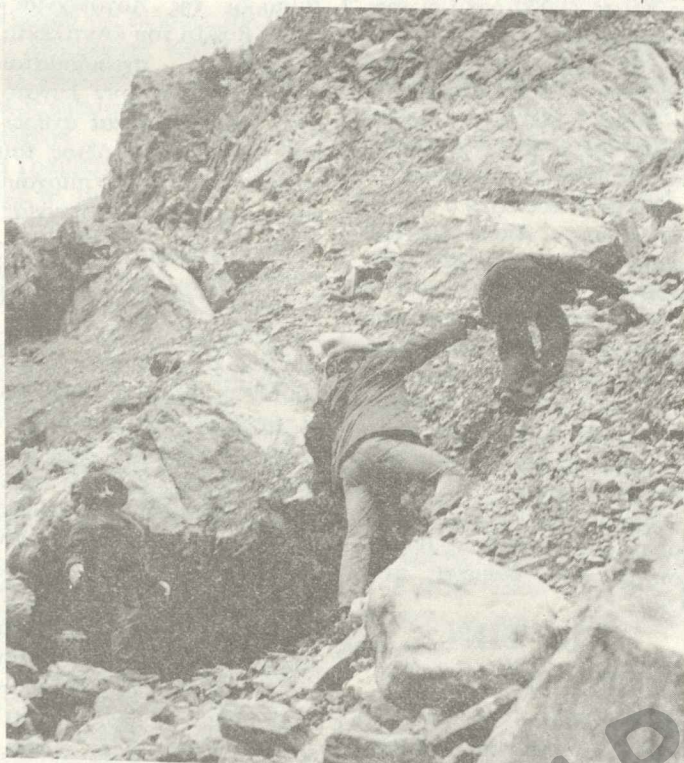
Στο δρόμο σύνδεσης Ιωαννίνων Καραρρυτών έγινε η τραγωδία της λογικής, σύγχυση πνεύματος και θλιβερά αποτελέσματα έργου. Τέλος φτάσαμε σήμερα να χρειάζεται μια γέφυρα, κοντολογίς δυό βάθρα και μια στρατιωτική γέφυρα, που μας υποσχέθηκε ότι θα μας δώσει το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης και σε μερικά σημεία λίγη διάνοιξη. Έχουμε ένα χρόνο που σκέπτονται οι «αρμό-

υποσχεθεί σαν πρώτο έργο», «α... τώρα έχουμε δικό μας Νομάρχη», «α... τώρα έχουμε δικό μας κομματάρχη». Δικαιολογίες φτηνής νοσημοσύνης.

Κι' όμως παρόλες τις βροχές «εκατομμυρίων», (συνήθως στα λόγια και στα χαρτιά, κι όχι στο έργο) παρ' όλους τους «δικούς μας» υπουργούς, κομματικούς, υπεύθυνους κ.ά. ο δρόμος ακόμη γίνεται... και ο Θεός ξέρει μέχρι πότε. Η περίπτωση είναι δραματική, έχει φτάσει στο μη παρέκει.

Ο μπαμπας-Λίας και εκατοντάδες άλλοι Καραρρυτιώτες μπαμπας-Λίηδες, έχουν αφήσει τα εγκόσμια, με τ' όνειρο του δρόμου, όνειρο...

Όμως κάθε φορά που συζητάμε για το δρόμο έρχεται στο μυαλό μου η σοφή κουβέντα του μπαμπας-Λία και με πικρία και απογοήτευση διαπιστώνω ότι η

Αυτός είναι ο δρόμος για τους Καραρρυτές. Ιανουάριος 1991.

(Φωτογρ.: Γεωργ. Παπαγεωργίου)

σημερινή πραγματικότητα είναι πολύ χειρότερη από την πρόβλεψη του μπαμπας Λία, αφού τα τελευταία χρόνια οι μπουλντόζες, έπαιψαν νάχουν δουλειές και περιμένουν σκουριάζοντας, —στην περίπτωση που και στην τελευταία στήνη και στην πιο απομακρυσμένη βουνοκορφή διάνοιξαν δρόμο — όμως στους Καραρρυτές ακόμη και τώρα ο δρόμος έρχεται... Αχ! μπαμπας-Λία, παρόλο που έβλεπες μακριά, ήσουν πολύ... αισιόδοξος! Πόσο ακόμη θα περιμένουμε; Ε λογικό είναι οι Καραρρυτιώτες να περιμένουν όσο τα βιολογικά τους όρια τους επιτρέπουν.

Οι Καραρρυτές όμως; Ας μην κοροϊδεύομαστε συμπατριώτες μου, οι Καραρρυτές δεν μπορούν να περιμένουν άλλο, πνέουν τα λείψα. Διαφαίνεται πλέον λαγερή η πραγματικότητα μέσα στην αχλή των υποσχέσεων. Όταν θα

λύ για τα περισσότερα χωριά κι' εμείς φωνάζουμε για το δρόμο στο χωριό μας κάπου στα ορεινά της Πελοποννήσου, κλειστές στορόφες, σε πολλά σημεία δεν έχει προστατευτικά τοιχώματα, η ασφάλτος έχει λακκούβες-παγίδες και μάλιστα ορισμένα σημεία του μόλις που χωράνε δυο αυτοκίνητα αν διασταυρωθούν... Τον διέκονα «δεν κατάλαβατε, εμείς ζητάμε απλώς ΔΙΑΝΟΙΞΗ ΔΡΟΜΟΥ στους Καραρρυτές. Δεν υπάρχει καθόλου δρόμος, ούτε γιατρός, ούτε ουσιαστικά τηλεφώνω, πεθαίνεις και σε μεταφέρουν 1-1,5 ώρα με τα μουλάρια και απτά όλα το 2000 μετά Χριστόν, κι' όμως στους Καραρρυτές ζουν μόνιμα μερικές δεκάδες ηρωϊκές ψυχές». Η απάντησή από την άλλη άκρη του σύρματος άρχισε αρκετά δευτερόλεπτα να έρθει, γιατί όπως μου εξήγησε ο συνομιλητής μου, ήταν τέτοια η έκκλησή του που του έπεσε το ακουστικό από το χέρι και ήταν: ΚΡΙΜΑ! ΝΤΡΟΠΗ!!

Η εορτή των γραμμάτων

Ο ΜΕΓΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Π.Β. ΠΑΣΧΟΥ

Ο Μέγας Βασίλειος είναι ένας τύπος ολοκληρωμένου ανθρώπου με ύψος θεωρίας και με θαυμαστή κατόρθωση πράξεως. Είναι «ο κλησιαστικός ρήτορας, ο δογματικός και πολεμικός θεολόγος, άφθαστος ερμηνευτής της Θείας Γραφής, ο μεγάλος παιδαγωγός, ο διδάσκαλος της ευσεβείας, ο διοργανωτής της εκκλησιαστικής ζωής και τελετουργίας, ο εκκλησιαστικός ποιμένας και ο κοινωνικός γάτης» (Μητροπολ. Σερβίων και Κοζάνης Διονυσίου, Μαρτυρία Χριστού, σελ. 215). Ο βίος του είναι ένα πραγματικό θαύμα: το νταίριασμα πράξεως και θεωρίας, σε βαθμό πρωτοφανή στα χρονικά της Εκκλησίας. Κι επειδή ο σύγχρονος εκκλησιαστικός κοινωνισμός και σαμαρειτισμός έχει τονίσει αρκετά το στοιχείο της πράξεως στη ζωή του Μεγάλου Βασιλείου, και επηρεασμένος από τη «Βασιλειάδα» παραβλέπει το θεωρητικό και μυστικό διδάσκαλο, είναι πρόβλημα να μειώσουμε λίγες γραμμές σ' αυτή την αδικημένη πλευρά του.

Στη χρυσή σειρά των βιβλίων του Αγίου, βρίσκουμε συχνά να νεται λόγος για το κάλλος και την καθαρότητα της ψυχής. «Ψυχή το κάλλος ασφαλώς φρουρητέον» τούτο ζητήσει ο Θεός — Εξακρίβως ο χριστιανικός λόγος απ' τον πλατωνίζοντα. Αλλά της ψυχής το κάλλος το γεννά η καθαρότης, και την καθαρότητα της ψυχής η ησυχία: «ησυχία εστίν αρχή καθάρσεως της ψυχής». Αυτή η καθαρότης της καρδιάς απ' την αμαρτία του κόσμου, μας επιτρέπει να κτανοούμε ορθά και τα δόγματα. «Όταν εύρη ο Θεός καθαράν πικρδίαν από πάντων των κοσμικών πραγμάτων και μαθημάτων, τότε ως πτυχίον άγραφον γράφει τα εαυτού δόγματα». Και για ν' αποφυγανείς τα «κοσμικά πράγματα και μαθήματα», δεν αρκεί να γίνει ανχωρητής, γιατί, «κόσμου αναχώρησις ου το έξω αυτού γενέσθαι σματικώς, αλλά της προ το σώμα συμπαθείας την ψυχην απορρηξαι». Ν' αφήσει και τον έσχατον κοδράντην απ' τις φιλόργυρες αναμνήσεις του κόσμου. Έτσι, στον συγκλητικό που μοίρασε την περιουσία του για να γίνει μοναχός, αλλά κράτησε λίγα χρήματα, για ώρα ανάγκης είπε αυτόν τον φοβερό λόγο: «Και τον συγκλητικό απώλεσας ο μοναχόν ουκ εποήσας». Ακόμα, θέλει ν' αποφύγει, όχι απλά της σματικής επαφής με τη γυναίκα, αλλά και τη συνάντησή από μνήμης η έπιθυμία. Έμεινε επιγραμματικός ο λόγος του: «Και γυναίκα αγνώστου παρθένος ουκ επι». Για τον Μέγα Βασίλειο η παρθενία πάει πέρα απ' τη σωματική επαφή με τη γυναίκα σάρκα: Είναι η αγιότης και η καθαρότης της ψυχής, που γεννιέται απ' το φόβο του Θεού και η αληθινή ταπεινοφροσύνη της καρδιάς.

Ο άγιος Γρηγόριος Νύσσης, αναφέρει για το βίο του Μεγάλου Βασιλείου, πως ενώ προσευχόταν μέσα στην ησυχία της προχωρημένης νύχτας, «έλλαμψις αυτώ φωτός γίνεται» άυλον δε τι το φως εκείνο θεία δύναμις καταφωτίζον το οίκημα, υπ' ουδενός πράγματος υλικού εξαπτόμενον. Εδώ θα στηριχτούν αργότερα οι μυστικοί του ησυχασμού για ν' αναπτύξουν τη θεωρία για το ακτίστον φως. Φυσικά, πρέπει να νοήσει στο φως αυτό κανείς την ουσία, αλλά την ενέργεια του Θεού — αλλιώς, σαν άλλος Βαρλαάμ, θα πέσει σε αίρεση. Κι γνωρίζουμε τι σάλο προκάλεσαν στην Εκκλησία οι ησυχαστικές έριδες του 10' αιώνα.

Ο Μ. Βασίλειος το ξεκαθαρίζει πολύ ωραία το θέμα αυτό: «Αι ενέργειαι του Θεού προς ημάς καταβαίνουν, η δε ουσία αυτού μένει απρόσιτος». Αυτή η κάθοδος του ακτίστου φωτός στο Μ. Βασίλειο προϋποθέτει μια μεγάλη ησυχαστική άσκηση και προπαιδεία. Με μάρτυρα του ξηρού επιστήμονος γραμματόλογου, δεν διακρίνεται από την άσκηση. Το πολύ να διακρίνει κανείς την ομορφιά και την εξωτερική ησυχία του τοπίου, όπου εμόνασεν ο Μ. Βασίλειος.

Όμως, υπάρχουν σημεία στο έργο του, όπου εκφράζονται τα μυστικά βιώματα του Αγίου σαφέστατα. Όταν μιλεί για τον έρωτα της ευσεβείας που κυριεύει την ψυχή, προχωρεί μ' αυτά τα λόγια: «Τι το θείου κάλλους θαυμασιώτερον; Τις έννοια της του Θεού μεγαλοπρέπειας χαριεστέρα; ποίος πόθος ψυχής, ούτω δριμύς και αφόρητος ως από Θεού εγγινόμενος τη από πάσης κακίας κεκαθαρμένη ψυχή και από αληθινής διαθέσεως λεγούσης: τετρωμένη αγάπης εγώ εμψυγίσθαι (Άσμα β' 5)».

Αυτά είναι μυστήρια ακατανόητα για τους πολλούς. Και δεν γίνεται αλλιώς: γιατί, πως θα καταλάβει κανείς το μυστήριο του ακτίστου φωτός ή της θεώσεως, όταν είναι βουτηγμένος από τα νύχια ως την κορφή στην αμαρτία; θα νομίζει μάστιγα, πως τα 'χει όλα και δεν τ' αφήνει τίποτε: «εάν γάρ ου γεύσθαι τις της γνώσεως, ουκ οίδε πόσην υστερείται». Κ' ενώ οι αμαρτωλές ψυχές είναι βουτηγμένες στο αμαρτωλό σκοτάδι και σκορπίζουν γύρω τους πάλι αμαρτία και σκότος, πνευματοφόροι ψυχαι, ελλαμφείσαι παρά του Πνεύματος, αυτοί αποτελούνται πνευματικά και εις ετέρος την χάριν εξαποστέλλουσιν». Πρέπει εδώ να σημειώσουμε, πως η έννοια της θεώσεως ορίζεται αριστουργηματικά από τον Μ. Βασίλειο: ο άνθρωπος γίνεται Θεός κατά την ομοιότητα του ιδώματος (της αρετής), όχι κατά την ομοιότητα ή ταυτότητά της ουσίας (Βλ. Β. Τατάκη. Η συμβολή του Καππαδοκίας στη χριστιανική σκέψη, σελ. 87, σημ. 5).

Η πορεία του νου του μυστικού προς τη θέωση, διαγράφεται στο γνωστό ρητό του Μ. Βασιλείου, που χρησιμοποιούν συχνά οι μυστικοί Πατέρες της «Φιλοκαλίας»: «νους μη σκεδαννόμενος επί έξω, μηδέ υπό των αισθητοκλήτων επί τον κόσμον διαχόμενος, επάνω προς εαυτόν, δι' εαυτού δε προς την του Θεού έννοιαν αναβαίνων, κακείνω τώ κάλλει περιλαμπόμενος, και αυτής της φύσεως λίγος λαμβάνει: μήτε προς τροφής φροντίδα, μήτε προς περιβολαίων ριμνών την ψυχην καθελκόμενος, αλλά σχολήν από των γηϊνών φροντίδων άγων, την ίδσιν εαυτού σπουδήν επί την κτήσιν των αιωνίων αγαθών μετατίθεται».

Έτσι ξεπερνά ο μυστικός το κάλλος των φαινομένων και φθάει στην ανώτερη, την εποπτική θεολογία, όπως λέγει σε άλλο σημείο ο Μ. Βασίλειος: «Επειδάν τις θεωρητικώς το εν τοις φαινομένοις κάλλος υπερβάς, αυτά παραστή τω Θεώ, ου η θέα μόναις ταις καθαράς καρδίαις εμφανίσεσθαι πέφυκεν, τότε επί τα της θεολογίας ανώτερου προκόψας και εποπτικός γενέσθαι δύναται». Αλλά θα χρειαζόταν πολλός χρόνος και τόπος αρμοδιότερος, για να αναπτύξουμε αυτή τις θέσεις του Μ. Βασιλείου σε πλάτος και σε βάθος.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΥ

«Ερως Οφ» «δοξίας», Αθήνα 1991